

HRVATSKI VOJNIK

Broj 395 • 11. svibnja 2012. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

Izvidnički
sistemi

VJEŽBA “LJETO 2012”

HRVATSKA RATNA MORNARICA

OBALNA STRAŽA U NADZORU
SJEVERNOG JADRANA

RAZGOVOR

Kolinda Grabar Kitarović,
pomoćnica glavnog tajnika NATO-a
za javnu diplomaciju

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA

0 1 9 1 2
9 7 7 1 8 4 7 2 0 3 0 0 8

SADRŽAJ

4 RAZGOVOR

Kolinda Grabar Kitarović, pomoćnica glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju

8 17. OBLJETNICA VRO BLJESAK

Legitimna, oslobođilačka i obrambena operacija

10 HRVATSKA RATNA MORNARICA

Obalna straža u nadzoru sjevernog Jadrana i obilasku plinske platforme

14 REPORTAŽA

UNDOF - završne pripreme 9. kontingenta

16 VIJESTI

Obilježena 21. godišnjica osnutka 4. gbr

20 HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

Razina uvježbanosti u skladu s NATO standardima

22 VJEŽBA LJETO 2012

Provjera spremnosti snaga za nadolazeću sezonu

24 VIJESTI IZ OSRH

Započela letačka obuka posada litavskog zrakoplovstva

26 NATO VIJESTI

Američki predsjednik u Afganistanu

HRVATSKA

RAZGOVOR

CIJENJENA ČLANICA KOJAIMA AKTIVNU I KONSTRUKTIVNU ULOGU

OBALNA STRAŽA

U NADZORU SJEVERNOG JADRANA I OBILASKU PLINSKE PLATFORME

IMPRESSUM

Nakladnik: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moph.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@moph.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@moph.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@moph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com),

Lada Pulpizjević (ladapulpizjevic@yahoo.com)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Damir Bebek, Predrag Belušić

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@moph.hr

Naklada: 4000 primjeraka

Naslovnicu snimio Josip KOPI

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2012.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

28 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Nova narudžba besposadnih sustava Puma AE

30 PRECIZNO STRELJIVO

Oružje minimalnog uništenja (II. dio)

34 IZVIDNIČKI SUSTAVI

Izviđanje vozilima

38 RAZREDNI MENADŽMENT

Stilovi vođenja razreda

42 PODLISTAK

Vojska Carstva Maurya

44 DOMOVINSKI RAT**46 FILATELIJA**

Marke - svjedoci povijesti

47 VEKSIOLOGIJA

Posvećeni predmeti među vojnicima

48 MULTIMEDIJA

Olimpijski smartphone

50 DUHOVNOST

Više nego dokazivati, Boga trebamo pokazivati

RAZINA UVJEŽBANOSTI u skladu s NATO standardima

Provjera spremnosti snaga za NADOLAZEĆU SEZONU

UVODNIK

Uoči predstojećeg NATO samita što će se u Chicagu održati 20. i 21. svibnja donosi-mo razgovor s pomoćnicom glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju Kolindom Grabar Kitarović u kojem se posebno ističe golemi doprinos Republike Hrvatske kao članice Saveza, ali i postignuća i profesionalnost pripadnika Oružanih snaga koji sudjeluju u misiji ISAF.

S pripadnicima Obalne straže koji su jamstvo suvereniteta Republike Hrvatske na moru, obišli smo sjeverni Jadran i plinske platforme te se uvjerili u njihovu vrhunsku uvježbanost i obučenost. Ništa manje uvježbani nisu ni pripadnici Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a koje smo pratili tijekom bojnog gađanja iz haubice 122 mm D-30. Da su pripadnici PP NOS-a OSRH spremni za predstojeću protupožarnu sezonu sa svim tehničkim i ljudskim resursima, svjedočili smo tijekom pokazne vježbe Ljeto 2012.

U stručnom dijelu posebno ističemo članak o izvidničkim vozilima čije je djelovanje posljednjih godina uvelike unaprijeđeno uporabom sve savršenijih tehnoloških rješenja i senzorskih sustava.

U magazinskom dijelu čitatje naše nove povjesne rubrike u kojima ćete vjerujemo naći mnogo toga zanimljivog.

Uredništvo

RAZGOVOR

Kolinda Grabar Kitarović,
pomoćnica glavnog tajnika
NATO-a za javnu diplomaciju

Uoči NATO samita u Chicagu, značajnog jer će se posebno raspravljati o konceptu Pametne obrane te multinacionalnim projektima kojima će povećati kolektivne sposobnosti i omogućiti saveznicima da zajedno učine više, razgovarali smo s pomoćnicom glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju Kolindom Grabar Kitarović. Kao članica Saveza kolektivnoj sigurnosti pridonosi i Hrvatska sudjelujući u nizu međunarodnih operacija potpore miru te je ovo bila prigoda i da se dotaknemo uloge i značenja OSRH, posebice nakon ulaska u članstvo Saveza.

HRVATSKA

Kako komentirate činjenicu da ste kao prva žena u povijesti postavljeni na dužnost pomoćnice glavnog tajnika NATO-a?

Naravno, iznimna mi je čast obnašati dužnost pomoćnice glavnog tajnika NATO-a pa iako je značajno da je na tu poziciju konačno došla žena, nikad na sebe ne gledam, niti se usporedujem s drugima kroz prizmu spola, nego samo na temelju potrebnih sposobnosti. Činjenica jest da nisam došla po nekoj ženskoj ili bilo kojoj drugoj kvoti, već na osnovi javnog natječaja na kojem sam izabrana između brojnih kandidata – i žena i muškaraca. Borba za ravnopravnost spolova, za jednaka prava i mogućnosti za žene i djevojčice, posebno u dijelovima svijeta gdje život žene vrijedi manje od života muškarca, a ponekad čak i manje od života domaćih životinja, iznimno mi je bitna. Ulažem mnogo napora u promicanje jednakosti spolova, a u zemljama kao što je Afganistan, u održanje temeljnih prava. Nitko od

Hrvatska je odgovorna članica Saveza, svjesna svoje odgovornosti i činjenice da članstvo u Savezu donosi prednosti i blagodati, ali i obveze. S pozicije članice međunarodnog osoblja NATO-a, mogu kazati da je Hrvatska iznimno cijenjena članica, koja ima aktivnu i konstruktivnu ulogu za stolom, ali i u međunarodnim operacijama. Posebno se cijeni hrvatski angažman u mirovnim operacijama, a hrvatski vojnici i časnici uživaju ugled kao vrhunski profesionalci

Mnogo je ljudi dalo svoj doprinos na putu Hrvatske prema članstvu u EU, a ponajviše hrvatski građani. Dovršetak tog procesa doživljavam kao dosanjan san s kraja osamdesetih i početka devedesetih godina kad smo krenuli na put samostalnosti i vlastitog odlučivanja o svojoj судбинi

nas ne želi nametati svoje standarde ili uređivati život u nekoj drugoj zemlji, no postoje univerzalna prava zajamčenja međunarodnim poveljama na koja imaju pravo svи građani svijeta. Nerijetko sam u životu osjetila predrasude zato što sam žena, ponekad udarila glavom u taj stakleni strop, no to me nikada nije obeshrabrilo niti bih sebi ikada dopustila razmišljati o tome kao ograničenju. Jednostavno, to je bilo kamenje na putu koje je trebalo preskočiti ili zaobići. I usput mijenjati svijet, koliko god je to u moći svakoga od nas.

Vaše je imenovanje na ovu dužnost uslijedilo ubrzo nakon što ste kao veleposlanica RH u SAD-u predali ratifikacijske dokumente RH čime smo i formalno pristupili NATO savezu. Priznanje je to prije svega vama ali i Republici Hrvatskoj. Možete li se ukratko osvrnuti na to razdoblje te kako ste se odlučili na ovaj izazov?

Da, smatram to osobnim priznanjem, ali i priznanjem hrvatskoj državi koja je tako kratko nakon stupanja u članstvo dobila svoju državljaniku kao predstav-

Koncept Pametne obrane temelji se na suradnji, prioritizaciji i specijalizaciji. Riječ je o suradnji koja ima vrlo opipljivu korist za obrambene sposobnosti Sjevernoatlantskog saveza

Željko STIPANOVIĆ, Vesna PINTARIĆ, foto NATO

nici u najužem vodstvu NATO-a, sva-kako najviše rangiranu ženu... Moram reći da sam se, uza sve druge prednosti ovoga posla, prije svega najviše vodila srcem. Još od djetinjstva NATO mi je predstavljao prozor prema tom drugom, slobodnom svijetu, utemeljenom na vrijednostima demokracije i slobode, ali i odgovornosti svakog pojedinca. Posebno nakon što sam provela godinu dana na školovanju u SAD-u bilo mi je teško prihvati povratak u tadašnju Jugoslaviju. Nekoliko dana nakon stupanja na dužnost u NATO-u, prolazeći kroz glavnu portu prema središnjem ulazu u zgradu, uz šarolikost zastava koje vjore na vjetru, a među njima ponosno i hrvatska zastava, pomislila sam kako tada nisam mogla ni sanjati da će jednoga dana koračati tim prostorom na putu do ureda... Kao što sam nekoć u Hrvatskoj vodila kampanju za stupanje u članstvo NATO-a ne samo zbog državne dužnosti koju sam obnašala, već i iz vlastita uvjerenja, tako i ovaj posao radim jer vjerujem u NATO i nje-

Imamo svoju NATO televiziju čiji prilozi postaju sve popularniji te nas sve više prenose i međunarodne medijske kuće, a neke od njih su CNN, BBC, Al Jazeera. Izdajemo i niz tiskovina i online publikacija, između ostalog i renomirani NATO Review. Nedavno smo na međunarodnom festivalu dokumentarnog filma u Njemačkoj dobili zlatnu medalju za naš dokumentarac o Mladiću i Srebrenici... Osim što vodim upravu i koordiniram sve te poslove, isto sam tako zadužena za koordinaciju strateških komunikacija na svim razinama Saveza, uključujući vojne i civilne strukture, te sva tijela i organizacije koje pripadaju NATO strukturama. Posao uključuje i klasičnu diplomaciju i odnose s medijima, a često i mnoge druge elemente strateških komunikacija. Naravno, članica sam i najužeg menadžmenta NATO-a.

Ovaj se mjesec održava NATO summit u Chicagu. Koje će teme biti u fokusu najvećeg interesa i koje se glavne poruke mogu očekivati?

Sa sastanka na vrhu u Chicagu želimo poslati jasne poruke o snažnoj transatlantskoj poveznici između Europe i Sjeverne Amerike jer je NATO model uspjeha koji omogućuje sigurnost sjevernoatlantske zajednice i najbolju vrijednost za ulaganje u obrambene sustave. Želimo poslati poruku o našoj daljnjoj predanosti za zajedničke vrijednosti i preuzete obvezе

ski okviri za završetak procesa tranzicije ovlasti za sigurnost zemlje sa snaga međunarodne koalicije na Afganistske snage sigurnosti ostaje istima kao što je utvrđeno u Lisabonu. Nakon završetka tranzicije krajem 2014. naša će uloga iz borbenih djelovanja prerasti u potporu, obuku i mentorstvo Afganistanskih snaga sigurnosti, no Saveznici i naši partneri u operaciji ISAF u Chicagu će jasno nglasiti kako ćemo nastaviti podržavati Afganistan i nakon 2014. godine.

Glavni tajnik NATO-a na prošlogodišnjoj minhenskoj konferenciji o sigurnosti prvi put je predstavio inicijativu Pametna obrana koja bi Savezu u uvjetima finansijske krize omogućila nesmetano funkcioniranje. Sto biste kao najznačajnije istaknuli o toj inicijativi?

Pametna obrana trenutačno je jedno od najaktualnijih pitanja u NATO-u, iako je to u biti nastavak same biti NATO saveza, čija je temeljna uloga i najveća

CIJENJENA ČLANICA KOJA IMA AKTIVNU I KONSTRUKTIVNU ULOGU

govu ulogu u svijetu stalnih promjena u sigurnosnom okruženju. Posebno i sa svim srcem radim na operaciji ISAF, a na osobnoj razini i općenito na promjenama u Afganistanu.

Koje su najvažnije zadaće Ureda za javnu diplomaciju u NATO-u i koliko je dužnost što je obavljate zahtjevna i odgovorna?

Uprava za javnu diplomaciju ima ključnu ulogu u uspostavi i održavanju kontakata s javnošću diljem svijeta kako bi objasnili politiku i aktivnosti NATO-a. Isto tako, ključna je uloga uprave promicanje sigurnosne suradnje, dijaloga i partnerstva kroz javnu diplomaciju. Na taj način pridonosimo i raspravama i donošenju političkih odluka o međunarodnoj sigurnosti. Uprava tako ima vrlo širok krug djelovanja, od odjela za odnose s javnošću, do odjela za odnose s državama članicama, s državama partnerima, odjela za uređivačku politiku, te odjela za masovne komunikacije i nove medije.

Sa sastanka na vrhu u Chicagu želimo poslati jasne poruke o snažnoj transatlantskoj poveznici između Europe i Sjeverne Amerike jer je NATO model uspjeha koji omogućuje sigurnost sjevernoatlantske zajednice i najbolju vrijednost za ulaganje u obrambene sustave. Želimo poslati poruku o našoj daljnjoj predanosti za zajedničke vrijednosti i preuzete obvezе, kao što je operacija u Afganistanu, o dalnjem razvoju naših vojnih sposobnosti u sklopu kojih međunarodna suradnja i višenacionalni projekti dobivaju na vrijednosti kroz takozvanu Pametu obranu koja omogućuje tehnološki napredak i uspješno suprotstavljanje sigurnosnim ugrozama u uvjetima gospodarske krize i nesigurnosti, te o povezanom NATO-u koji širi i produbljuje mrežu partnerstava diljem svijeta. Stoga će tri glavne teme biti operacija ISAF u Afganistanu, izgradnja vojnih sposobnosti i partnerstva. Unameć izazovima, napredak u Afganistanu vidljiv je. Naši ciljevi, strategija i vremen-

Sa zapovjednikom ISAF-a generalom Johnom Allenom i visokim civilnim predstavnikom NATO-a Simonom Gassom

RAZGOVOR

odgovornost zaštita i obrana teritorija i građana država članica. U ovim kriznim vremenima, ne možemo si priuštiti povećanu potrošnju na obranu, no u isto su vrijeme prijetnje i izazovi s kojima se Savez suočava porasli, kako u kvantitetu tako i u kompleksnosti. Stoga nemamo drugog izbora nego bolje i pametnije trošiti dostupna sredstva i resurse. Ne možemo dopustiti da trenutačna gospodarska i finansijska kriza prerastu u stvarne strateške prijetnje. Koncept Pametne obrane temelji se na suradnji, prioritizaciji i specijalizaciji. Napori su usmjereni na područja koja su ključna za NATO, prema odlukama donesenim u Lisabonu 2010. godine. Obrana od balističkih projektila, nadzor i izviđanje, održavanje vojne spremnosti, obuka i priprema vojnih snaga, učinkovito uključivanje i zaštita snaga na terenu neke su od aktivnosti na popisu. Dakle, riječ je o suradnji koja ima vrlo opipljivu korist za obrambene sposobnosti Sjevernoatlantskog saveza.

NATO je uspješno završio operaciju Ujedinjeni zaštitnik u Libiji. Glavni tajnik NATO-a prošle je godine u Bokureštu, obraćajući se parlamentarcima zemalja članica Saveza, istaknuo kako je ta misija bila uspješna unatoč finansijskoj krizi i smanjuju obrambenih proračuna. Koje bismo glavne pouke mogli izvući iz ove uspješne operacije?

Kad su Ujedinjeni narodi donijeli povjesnu odluku o zaštiti nedužnih civila u Libiji, NATO se odazvao pozivu brže nego ikada prije. Više od 8000 vojnika sudjelovalo je u misiji u Libiji. Operacija je bila učinkovita, fleksibilna i precizna, a Saveznici su pokazali kako mogu

Kao što sam nekoč u Hrvatskoj vodila kampanju za stupanje u članstvo NATO-a ne samo zbog državne dužnosti koju sam obnašala, već i iz vlastita uvjerenja, tako i ovaj posao obnašam zato što vjerujem u NATO i njegovu ulogu u svijetu stalnih promjena u sigurnosnom okruženju

S hrvatskim časnicima u Školi vojne policije u Afganistanu

djelovati brzo i odlučno. Dodatni razlog za uspjeh NATO operacije Ujedinjeni zaštitnik bila je i suradnja s arapskim državama partnerima, čemu saveznici pridaju veliku važnost. Međutim, misija u Libiji pokazala je tri važne činjenice o prirodi vojnih intervencija u današnje vrijeme. Za one koji su tvrdili da je Afganistan posljednja NATO misija, pokazalo se da je nepredvidljivost ključna karakteristika prijetnji našoj sigurnosti. Drugo, da je osim borbenih sposobnosti, poput borbenih zrakoplova i ratnih brodova, pomoćna infrastruktura i aktivnosti, kao što su nadzor te opskrba zrakoplova gorivom, ključni dio svake moderne vojne operacije. I treće, misija u Libiji dokazala je da NATO saveznici ma ne nedostaje vojnih sposobnosti, ali postoje načini na koje možemo postati učinkovitiji kroz pojačanu suradnju i zajednički rad. Drugim riječima, Libija je podsjetnik koliko je za saveznike važno biti spremnima, sposobnima i voljnima djelovati. Libija je zapravo vrlo važan katalizator rada na konceptu Pametne obrane kojim će Savez biti u stanju zadržati svoju snagu unatoč teškoj gospodarskoj situaciji. Smatram da iznimna vrijednost operacije jest i u činjenici da je, za razliku od intervencije u našem susjedstvu kad su trebali mjeseci da se postigne dogovor, NATO u slučaju Libije postigao dogovor za otprilike šest dana i krenuo u akciju kojom su, uvjerenja sam, spriječeni neki novi Vukovar ili Srebrenica.

Postoji li mogućnost da se NATO savez uključi u rješavanje krize u Siriji i pod kojim bi to uvjetima bilo ako se to dogodi?

Često nam se postavlja pitanje namjeravamo li intervenirati u Siriji, uz povećanje paralela s Libijom. No, riječ je o dva sasvim različita slučaja. NATO je pokrenuo operaciju u Libiji na temelju snažne međunarodnopravne osnove – rezolucija Vijeća sigurnosti 1970 i 1973 – te uz snažnu potporu država u

području mediteranskog bazena. U slučaju Sirije ne postoji ni jedno ni drugo. NATO nema namjeru intervenirati u Siriji. No, vrlo pozorno pratimo stanje te dajemo punu potporu Annanovu planu. Jedino je rješenje da režim prestane s krvoprolaćem te da uvaži legitimne zahtjeve sirijskih građana.

Situacija u misiji KFOR u kojoj također sudjeluju pripadnici OSRH u posljednje vrijeme često je znala eskalirati do otvorenih sukoba s mirovnim snagama. Kako vi osobno, ali i NATO savez gledate na rješenje situacije na Kosovu?

Kad je riječ o Kosovu, čvrsto vjerujem da je NATO svojim pravodobnim i nepristranim djelovanjem uspio de-eskalirati i stabilizirati stanje. NATO, odnosno KFOR, nije dio političkog procesa. Čvrsto podržavamo politički proces predvođen Europskom unijom te potičemo sve strane na konstruktivno i odgovorno ponašanje, no naš je status neutralan. Misija je KFOR-a štititi građanstvo te nepristrano osiguravati punu slobodu kretanja i normalne uvjete života za sve stanovnike Kosova, ne mijesajući se u unutarnja pitanja.

U svom obraćanju prošle godine u Tirani na 57. generalnoj skupštini ATA-e između ostalog ste istaknuli vrijednost i važnost socijalnih mreža kao i NATO televizije. Koliku važnost i vrijednost imaju socijalne mreže, videoprodukcija pa i mediji općenito?

Mediji imaju vrlo važnu ulogu u društvu. Oni oblikuju javno mnjenje. Demokratizacijom medijskog prostora i razvojem novih medija i društvenih mreža informacije postaju trenutačno dostupne, otvaraju se brojne mogućnosti, ali se i sve više gubi kontrola u tom prostoru. U današnjem, takozvanom web 2.0 svijetu, mediji više nisu samo jednostrani, usmjereni na puko prenošenje informacija. Postali su in-

Ulažem mnogo napora u promicanje jednakosti spolova, a u zemljama kao što je Afganistan, u održanje temeljnih prava. Nitko od nas ne želi nametati svoje standarde ili uređivati život u nekoj drugoj zemlji, no postoje univerzalna prava zajamčena međunarodnim poveljama na koja imaju pravo svi građani svijeta

teraktivnima, te svakom pojedincu koji ima pristup računalu i internetu omogućuju trenutačno odasilaњe sadržaja diljem svijeta. Televizija je i dalje najjači medij u našem društву. No, novi mediji i društvene mreže sve više dobivaju na važnosti. Sjetimo se samo kako je počelo arapsko proljeće... Uspješne korporacije i moderne političke kampanje sve se više koriste prednostima novih medija, te ni NATO ni državne institucije ne smiju u tome zaostajati te se stalno moraju prilagođavati. Mnogi se boje upravo gubitka kontrole nad sadržajem, no oduševanje u samom početku najveći je gubitak. Moramo aktivno prigrli brojne mogućnosti koje se otvaraju te izgraditi mreže potpore. Jedna je od nužnih prepostavki u tom procesu spremnost na dijalog – ne smijemo samo jednostrano iznositi stavove i informacije već i biti spremnima aktivno slušati. Upravo taj *feedback* najviše će nam pomoći u oblikovanju novih komunikacijskih strategija, ali i same svrhe i ciljeva rada. NATO televizija sve viša dobiva na važnosti i gledanosti. Njezin je sadržaj dostupan preko interneta (www.natochannel.tv) te postaje sve važnijim izvorom informacija i priloga posebno manjim TV- kućama, no kao što sam već istaknula, sve nas više preuzimaju i velike i renomirane televizijske kuće, posebice kad je riječ o prilozima o Afganistanu. Putem NATO TV-a prenosimo sadržaj o uspješnosti procesa tranzicije, o kojem građani danas vrlo malo znaju jer većina medija iz Afganistana prenosi samo vijesti o napadima te se stječe kriji dojam o stanju sigurnosti. Prenosimo i brojne videozapise i priče o postupnoj normalizaciji života u toj zemlji – od zdravstvene zaštite i gradnje škola, tradicionalnim običajima i neobičnim zanimanjima, preko priča o ženama poduzetnicama, novinarkama, vozačicama taxija do priča o rok-koncertima...

Kako se unutar NATO saveza gleda na hrvatski doprinos u mirovnim misijama u kojima sudjeluju pripadnici OSRH i na Republiku Hrvatsku kao NATO članicu i njezin doprinos posebice od ulaska u članstvo?

Hrvatska je odgovorna članica Saveza, svjesna svoje odgovornosti i činjenice da članstvo u Savezu donosi prednosti i blagodati, ali i obveze koje traže odgovorno ponašanje. Naravno, sve se odluke u Savezu donose putem konsenzusa,

te svaka zemlja suvereno donosi svoje odluke o sudjelovanju u operacijama NATO-a. S pozicije članice međunarodnog osoblja NATO-a, mogu kazati da je Hrvatska iznimno cijenjena članica, koja ima aktivnu i konstruktivnu ulogu za stolom, ali i u međunarodnim operacijama. Posebno se cijeni hrvatski angažman u mirovnim operacijama, a hrvatski vojnici i časnici uživaju ugled kao vrhunski profesionalci.

Hrvatska bi sljedeće godine trebala postati punopravna članica Europske unije te na taj način ispuniti i svoj drugi (osim ulaska u NATO savez) najveći vanjskopolitički cilj. Bili ste ministrica vanjskih poslova i europskih integracija kada je Hrvatska započela pregovore s Europskom unijom. Kako se osjećate kao osoba koja je dala golem doprinos na tom putu ulaska u EU?

Mnogo je ljudi dalo svoj doprinos na putu Hrvatske prema članstvu u Europskoj uniji, a ponajviše hrvatski građani koji su ne samo usmjerivali proces, već su ga i aktivno proživiljavali jer sve se njegove posljedice u konačnici ogledaju na život građana. Uvijek sam isticala da – iako proces pristupanja u članstvo i NATO-a i EU predstavlja izvrsnu matricu i katalizator potrebnih političkih, gospodarskih i drugih reformi – ipak, sve ono što radimo, radimo zbog hrvatskih građana, za bolji život u uređenijoj, razvijenoj Hrvatskoj, a ne zato što Bruxelles to od nas traži. Moge su mjere u početku nepopularne i teške, no ta "spremnost za članstvo" u konačnici mora značiti viši životni standard, moderan obrazovni sustav, pravnu sigurnost za pojedince i pravne osobe, sređeni katastar i zemljišne knjige, nekorumpiranu i odgovornu državnu i lokalnu upravu, ishodište dokumenata i dozvola u rekordnom roku bez potrebe za "vezom", sanirana odlagališta otpada, vodovod i kanalizaciju u svakom domu... A uz to i prednosti golemog tržišta i mobilnosti koje pruža sama Europska unija, suodgovnost u odlučivanju o procesima koji bi na nas utjecali kad i ne bismo bili članicom... Dovršetak tog procesa doživljavam kao dosanjani san s kraja osamdesetih i početka devedesetih godina kad smo krenuli na put samostalnosti i vlastitog odlučivanja o svojoj sudbini. Kao što to često biva, jednom kad se stigne do cilja on možda i ne

Proslava Dana neovisnosti s pripadnicima 18. HRVCON-a u kampu Warehouse u listopadu 2011.

izgleda tako privlačno kao što je izgledao na početku. To je sasvim normalno, ako rušta drugo i zbog toga da danas u Hrvatskoj uživamo one prednosti o kojima smo nekoć mogli samo sanjati. No, ulaskom u Europsku uniju Hrvatska će dobiti brojne i još veće mogućnosti gospodarskog razvoja i ulaganja, jednakopravnost za svoje građane s drugim građanima Unije, a i mogućnost daljnog promicanja hrvatskog jezika i kulture, te Hrvatske kao privlačnog i sigurnog turističkog odredišta. ■

U listopadu prošle godine prvi put ste kao pomoćnica glavnog tajnika posjetili Afganistan te se susreli i s pripadnicima 18. HRVCON-a. NATO izaslanstvo tom je prigodom osiguravala Vojna policija OSRH čiji je angažman u misiji ISAF vrlo zapažen i ocijenjen visokoprofesionalnim. Jeste li se osjećali sigurniji zbog toga što je sigurnost najviših dužnosnika povjerena upravo pripadnicima naše vojske?

Ovo mi je pitanje posebno dragoo jer uvijek i svugdje s iznimnim ponosom govorim o pripadnicima i pripadnicima hrvatskog kontingenta u ISAF-u. A i slušam samo riječi poхvale na njihov račun sa sviju strana. Prigodom posljednjeg boravka u Afganistanu osjećala sam se ne samo potpuno sigurno, već i počašćeno i vrlo ugodno u društvu naših vojnih policijaka i policajaca, ali i svih ostalih pripadnika 18. HRVCON-a u Kabulu, i na tome sam im svima zahvalna. Posedno mi je dragoo bilo proslaviti Dan neovisnosti u kampu Warehouse i kampu Julian. Moram primjetiti da – osim što su sjajni vojnici – uz to su i sjajni domaćini i kuhanici... S velikim zadovoljstvom i ponosom slušala sam izlaganja afganistanskih, kao i ISAF-ovih časnika, koji su isticali izvrsne rezultate hrvatskog programa obuke u Školi vojne policije. Od hrvatskog preuzimanja, svi su pokazatelji upućivali na nagli porast spremnosti i obučenosti afganistanskih snaga sigurnosti s kojima su provodili obuku.

17. OBLJETNICA VRO BLJESAK

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

VAŽNOST USPJEŠNO PROVEDENE OPERACIJE BLJESAK BILA JE VIŠESTRUKA, KAKO S VOJNOG TAKO I MORALNOG, POLITIČKOG ALI I MEĐUNARODNOG GLEDIŠTA. "BLJESAK JE BIO I PRIJELOMNA TOČKA DOMOVINSKOG RATA KOJA JE UVJERILA MEĐUNARODNU ZAJEDNICU U PRAVEDNOST I LEGITIMNOST HRVATSKEH CILJEVA I SVU POGUBNOST AGRESORSKE POLITIKE", KAZAO JE PREDSJEDNIK HRVATSKOG SABORA BORIS ŠPREM

LEGITIMNA, OSLOBODILAČKA I OBRAMBENA OPER

Već sedamnaest godina svakog 1. svibnja Hrvatska se s ponosom sjeća vojno-redarstvene operacije Bljesak kojom je u ustavnopravni perekid Republike Hrvatske vraćeno oko 500 četvornih kilometara do tada okupiranog područja zapadne Slavonije. Uspostavljen je i nadzor nad autocestom Zagreb-Lipovac i željezničkom prugom prema istočnoj Slavoniji. Nakon gotovo četiri godine oslobođeni su i Okučani. Sve su to hrvatske snage, 32 postrojbe hrvatske vojske i policije, napravile u samo tridesetak sati. Operacija je započela prvi svibnja 1995. u 5 sati i 21 minutu, a njezin uspjeh, snaga i odlučnost branitelja koji su u njoj sudjelovali pokazali su međunarodnoj zajednici da Hrvatska ima respektabilnu oružanu silu sposobnu osloboditi sva tada okupirana područja. Oslobađajući zapadnu Slavoniju poginula su 42 pripadnika hrvatske vojske i policije, a njih 162 je ranjeno.

Poginulim braniteljima odana je počast polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća kod Središnjeg križa u Spomen-parku hrvatskim vitezovima. Uime Republike Hrvatske zajednički vijenac položili su predsjednik Sabora Boris Šprem, izaslanik Predsjednika RH general-pukovnik Drago Lovrić i izaslanik predsjednika Vlade RH Ante Kotromanović. Vijence su položila i izaslanstva OSRH-a, Glavnog ravnateljstva policije, Brodsko-posavske županije i općine Okučani te obitelji poginulih branitelja

Oslobađajući zapadnu Slavoniju poginula su 42 pripadnika hrvatske vojske i policije, a njih 162 je ranjeno. Poginulim braniteljima odana je počast polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća kod Središnjeg križa u Spomen-parku hrvatskim vitezovima. Uime Republike Hrvatske zajednički vijenac položili su predsjednik Sabora Boris Šprem, izaslanik Predsjednika RH general-pukovnik Drago Lovrić i izaslanik predsjednika Vlade RH Ante Kotromanović. Vijence su položila i izaslanstva OSRH-a, Glavnog ravnateljstva policije, Brodsko-posavske županije i općine Okučani te obitelji poginulih branitelja

provedene operacije Bljesak bila je više-struka, kako s vojnog tako i moralnog, političkog ali i međunarodnog gledišta. Neke od aspekata VRO Bljesak istaknuo je i predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem. "Zato što je bila legitimna, oslobodilačka i obrambena VRO Bljesak je bila osuđena na uspjeh. Bljesak je bio i prijelomna točka Domovinskog

rata koja je uvjerila međunarodnu zajednicu u pravednost i legitimnost hrvatskih ciljeva i svu pogubnost agresorske politike", kazao je. Naglasio je i kako su "visoka profesionalnost hrvatskih branitelja i dosljednost hrvatskih građana u očuvanju mira, slobode, demokracije i ljudskih prava bili naša ulaznica u NATO i EU. Obveza svih nas je

Operacija je započela prvog svibnja 1995. u 5 sati i 21 minuti, a njezin uspjeh, snaga i odlučnost branitelja koji su u njoj sudjelovali pokazali su međunarodnoj zajednici da Hrvatska ima respektabilnu oružanu silu sposobnu oslobođiti sva tada okupirana područja

ACIJA

da čuvamo dostojanstvo Domovinskog rata i hrvatskih branitelja i da nikada nikome ne dopustimo da njima manipulira." Za vojno-redarstvenu operaciju Bljesak, može se kazati i da je bila onaj sudbonosni udarac nakon kojeg je Hrvatska vojska nezaustavljivo krenula u borbu za slobodu i demokraciju, a pro-

tiv svakog oblika tiranije i ekstremizma. Na vrlo konkretn način Bljesak je bio uvod kasnjim akcijama, a poglavito Oluji čime je Hrvatska pokazala odlučnost da uspostavi državno-pravni poredak na cijelom svom području. I upravo zbog branitelja, zbog Hrvatske za koju su mnogi od njih dali svoje živote, ali i zbog mladih generacija koji će Hrvatsku dalje razvijati u duhu demokracije, tolerancije i ljudskih prava treba se sjećati i ne smije se dopustiti da Domovinski rat i njegove vrednote ikad padnu u zaborav. ■

Misa zadušnica za sve poginule hrvatske branitelje i civilne žrtve u Domovinskom ratu služena je u crkvi sv. Vida a predslavio ju je požeški biskup Antun Škvorčević

Obilježena godišnjica pogibije 12 vinkovačkih redarstvenika

U spomen na dvanaestoricu pripadnika vinkovačke Specijalne policije, koje su pripadnici srpskih paravojskih postrojbi ubili i masakrirali 2. svibnja 1991. u Borovu Selu, današnjem Borovu, kod spomen-obilježja u središtu mjesta, vrijence su položila i svijeće zapalila državna i druga izaslanstva.

Vrijence su položili i svijeće zapalili roditelji i članovi obitelji poginulih redarstvenika, zajedničko izaslanstvo predsjednika Republike, Sabora i Vlade, Ravnateljstvo policije MUP-a, Vukovarsko-srijemske županije, Koordinacije udruga proizšlih iz Domovinskog rata, grada Vukovara te Udruge specijalne policije iz Domovinskog rata čiji su članovi u mimođedu prošli od ulaza u Borovo do spomen-obilježja. Izaslanik Predsjednika Republike, zamjenik načelnika GS OSRH general-pukovnik Slavko Barić poručio je u govoru kako ne sumnja da će krivci za ubojstvo 12 redarstvenika biti kažnjeni, to da je njihova smrt bila i svojevrsna

Foto: FAH

poruka da je došlo vrijeme za obranu Hrvatske. Potpredsjednik Sabora i saborski zastupnik Nenad Stazić, izražavajući željenje što je, kako je kazao, za zločin nad dvanaestoricom policijaca do sada sudski procesuirana tek jedna osoba, poručio je kako je masakr policijaca u Borovu Selu označio i početak Domovinskog rata. Ministar policije Ranko Ostojić istaknuo je u govoru da žrtve Borova Sela nikada ne smiju biti zaboravljene.

Molitvu za ubijene redarstvenike molio je vojni ordinarij, mons. Juraj Jezerinac koji je u vinkovačkoj župnoj crkvi sv. Euzebija i Poliona predvodio i misu zadušnicu nakon koje je na stadionu HNK Cibalia održana atletska utrka u sklopu "Memorijala dvanaestorice redarstvenika".

HINA

U Borovu je 2. svibnja 1991. iz zasjede ubijeno 12 hrvatskih redarstvenika kad su došli izbaviti dvojicu svojih kolega, koje su tijekom redovite ophodnje u noći s 1. na 2. svibnja zarobili pripadnici srpskih paravojskih postrojbi.

Ubijeni su i masakrirani vinkovački redarstvenici Stipan Bošnjak (1956.), Antun Grbavac (1961.), Josip Čulej (1966.), Mladen Šarić (1965.), Zdenko Perica (1965.), Zoran Grašić (1969.), Ivica Vučić (1961.), Luka Crnković (1970.), Marinko Petrušić (1966.), Janko Čović (1965.), Željko Hrala (1968.) i Mladen Čatić (1971.), a ranjen je 21 policijac.

Samo u akvatoriju sjevernog Jadrana snage Obalne straže provedu i do desetak dana. Na moru tijekom godine provedu i više od 100 dana

HRVATSKA RATNA MORNARICA

OBALNA U NADZORU SJEVERNOG I OBILASKU PLINSKE PLA

POSADA BRODA "ANDRIJA MOHOROVIĆ", JEDNOG OD DEVET BRODOVA OBALNE STRAŽE, OMOGUĆILA NAM JE VIDJETI KAKO U PRAKSI IZGLEDA JEDNA OD NJIHOVIH REDOVITIH ZADAĆA NADZORA AKVATORIJA SJEVERNOG JADRANA, A U SKLOPU KOJE SU OBIŠLI I PLINSKE PLATFORME...

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

STRAŽA

JADRANA PLATFORME

Neke od zadaća Obalne straže jesu i suzbijanje i sprečavanje terorizma, organiziranog međunarodnog kriminala i širenja oružja za masovno uništenje, suzbijanje piratstva, zaštita prirodne i kulturne baštine...

HRVATSKA RATNA MORNARICA

Suradnju i koordinaciju pomorskih i zračnih snaga zapovjednik Obalne straže ocjenjuje odličnom

Što više biti u prostoru, osiguravati sigurnost plovidbe, nadzirati, surađivati s lokalnim stanovništvom, pogotovo onim na otocima, neke su od aktivnosti koje Obalna straža provodi kako bi na najbolji način štitila Jadran. Posada broda "Andrija Mohorovičić", jednog od devet brodova Obalne straže, omogućila nam je vidjeti kako to izgleda u praksi. S njima smo bili na jednoj od njihovih redovitih zadaća nadzora u akvatoriju sjevernog Jadrana, u sklopu koje obilaze i INA-ine plinske platforme. Isplovili smo iz Pule. Na brodu savršen red i disciplina. Svatko je na svojoj poziciji. Praznog hoda nema. S nama je i zapovjed-

nik Obalne straže kapetan bojnog broda Marin Stošić i zamjenik zapovjednika 1. divizijuna Obalne straže kapetan korvete Vlado Zoko. Dok se približavamo IVANI, nama najbližoj platformi u tom dijelu Jadrana pojašnjavaju nam kako u radijsusu od 500 m od platformi ne smije biti nikoga. S radnicima na platformama inače dobro surađuju i svaka je ophodnja Obalne straže u njihovoj blizini dobrodošla. Zaustavljamo se nakon nešto manje od dva sata plovidbe. U more se spušta brzi čamac s timom Obalne straže za prekrcaj i pregled brodova. Odlaze u ophodnju. Uskoro ih gubimo iz vida, no često se radiovezom javljaju kapetanu i traže

Obalna straža sudjeluje u zaštiti nacionalnih interesa na Jadranskom moru, pridonosi sigurnosti i zaštititi ljudskih života, materijalnih dobara, očuvanju morskog okoliša

Dobrom organizacijom,
tehnikom kojom raspolažu
i izuzetno kvalitetno
obučenim ljudima sve zadaće
mogu se uspješno obaviti

Zamjenik zapovjednika 1. divizijuna Obalne straže kapetan korvete Vlado Zoko napominje kako na moru provedu i više od 100 dana godišnje, a svojim snagama pokrivaju cijelokupni akvatorij Jadrana. Najteža je zadaća, kaže, spašavanje ljudskih života, ali u isto su vrijeme i najsjreniji kad se spasi život

identifikaciju plovila koja "usput" susreću. Suradnja s posadama plovila od kojih se tražila identifikacija bila je odlična. Dozajemo kako nije bilo prekršaja.

Dok pomorske snage rade svoj posao stiže i potpora iz zraka. Nadzor iz zraka provodi Pilatus koji je doletio iz zrakoplovne baze Zemunik. Suradnju i koordinaciju pomorskih i zračnih snaga zapovjednik Obalne straže ocjenjuje odličnom. Nakon pregleda planiranih pozicija vraća se i brzi čamac koji se vješto diže na brod i daje se znak za povratak. Samo u akvatoriju sjevernog Jadrana snage Obalne straže provedu i do desetak dana. Na moru tijekom godine

provedu i više od 100 dana. I ovom prigodom zapovjednik Obalne straže Stošić naglašava kako se dobrom organizacijom, tehnikom kojom raspolažu i izuzetno kvalitetnim i dobro obučenim ljudima sve zadaće mogu uspješno obaviti. Njegov je imperativ što više biti na moru, nadzirati, surađivati s civilima.

Ispred njih je turistička sezona pa će se i posao povećati. No nema straha. Zajedno s drugim institucijama i tijelima državne uprave zaduženim za sigurnost na Jadranu napravit će sve da se oni na moru ne samo osjećaju, nego i budu sigurni. A ako se nešto i dogodi, znaju da je pomoći negdje u blizini. ■

TIM ZA PREKRCAJ

Zapovjednik tima za prekrcaj i zamjenik zapovjednika broda "Andrija Mohorovičić", je poručnik fregate Stipe Skelin. Timovi su odlično opremljeni a njihovi članovi imaju status ovlaštene osobe Obalne straže. Mogu presretati plovila, tražiti identifikaciju i ako treba djelovati. Redovito se uvježбавaju na svojim matičnim brodovima kad su u lukama, a potom to dodatno usavršavaju na moru. Poručnik fregate Skelin je istaknuo kako pogotovo od kad se Obalna straže doživljava kao simbol zaštite Jadranu, gotovo da i nema situacija da se plovila od kojih se traži identifikacija ogluše na zahtjev.

U sklopu redovite rotacije u misiju bi se UNDOF na Golanskoj visoravni početkom lipnja trebao uputiti 9. HRVCON. Glavnina snaga kontingenta iz sastava je Gardijske oklopno-mehanizirane brigade, a uz njih su u kontingentu i pripadnici HRM-a, HRZ-a, ZzP-a i NBKO bojne. Završne pripreme, u sklopu kojih se provodilo i ocjenjivanje spremnosti snaga za misiju odvijale su se na vojnom poligonu "Gašinci". Cilj - raditi u uvjetima što sličnijim onima u misiji. Radni jezik engleski, pozicije kao na Golanskoj visoravni.

UNDOF

ZAVRŠNE PRIPREME 9. KONTINGENTA

Prvi dio obuke provodili su u matičnim postrojbama, a na poligonu je bila obuka specifičnih zadaća i situacija koje ih mogu očekivati na Golanskoj visoravni. Tako su uvježbavali rad na kontrolnim postajama, dnevne i noćne pješačke i motoop-hodne, reakcije na incidente kao što su razna okupljanja, postupanja u slučaju prometnih nesreća, hitne medicinske intervencije... Kako bi obuka bila što realnija u mentor-skim su timovima bili pripadnici GOMBR-a koji su već bili u misiji UNDOF. Među njima je bio i zapovjednik 7. HRVCON-a poručnik To-

OCJENJIVANJE

Tijekom završne vježbe na "Gašincima" je provedeno i ocjenjivanje spremnosti svih sastavnica kontingenta. Provodio ga je ocjenjivački tim iz Zapovjedništva HKoV-a uz nadzorni tim GS OSRH-a i tima za praćenje ocjenjivanja Inspektorata obrane MORH-a. Provjerene su sve deklarirane sposobnosti navedene u matrici sposobnosti. Jedna od zadaća nadzornog tima, između ostalih, jest i voditi brigu o poštovanju svih standarda i postupaka ocjenjivanja spremnosti kopnenih snaga u skladu s NATO standardima, pojasnio je čelnik tima brigadir Mijo Kožić.

mislav Stanić. Informacije iz prve ruke uvijek su i najvrednije. Potvrđio nam je to i zapovjednik 9. kontingenta bojnik Davor-Josip Babić koji će ujedno biti i zamjenik zapovjednika austrijske bojne AÜSATT. "Jedno od načela obuke jest da je zapovjednik glavni obučavatelj. No, da bi to uspješno obavio, najbolje je kad su u mentorskim timovima ljudi s iskustvom iz misije." Već je sudjelovao u misiji ISAF u Afganistanu, i to mu je iskustvo neosporno veliki benefit. Iako su UNDOF i ISAF dvije različite misije, bojnik Babić napominje kako to nije bitno. "Mi smo

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Osim što će pratiti situaciju na terenu, Valentina Jakovljević će voditi i brigu o stanju NBKO sredstava na svojoj poziciji. Očekuje da će sve dobro proći. "Vojnik treba biti spremna na zadaće koje ga čekaju i izvršavati ih najbolje što može", kaže Valentina

Dalibor i Josip smatraju da je odlazak u međunarodne misije nezaobilazni dio vojničkog poziva. Dalibor već razmišlja i o Afganistanu. Međunarodne misije obojica vide kao dobru prigodu za stjecanje novih znanja i iskustava, predstavljanje svoje zemlje u svijetu. "Kad jednog dana ne budem vojnik, to što ću moći reći da sam predstavljao svoju zemlju u njezinoj misiji mira, mnogo će mi značiti", kazao nam je Josip.

NA VOJNOM POLIGONU "GAŠINCI" ODVIJALE SU SE ZAVRŠNE PRIPREME PРИПАДНИКА 9. KONTINGENTA ZA MISIJU UNDOF, U SKLOPU KOJIH SE PROVODILO I OCJENJIVANJE SPREMNOŠTI SNAGA ZA MISIJU. PRVI DIO OBUKE PROVODILI SU U MATIČNIM POSTROJBAMA, A NA POLIGONU JE BILA OBUKA SPECIFIČNIH ZADAĆA I SITUACIJA KOJE IH MOGU OČEKIVATI NA GOLANSKOJ VISORAVNI...

vojnici. Imamo pred sobom zadaće i trebamo ih provesti. Ovo je već deveta rotacija u misiji na Golanskoj visoravni. Svi koji su bili prije nas učinili su mnogo u integraciji postrojbi OSRH-a i naših vojnika u međunarodno okružje, tako da imamo veliku odgovornost zadržati višoke standarde koje su oni postavili", kaže Babić, ali i dodaje kako vjeruje u svoje ljude. Očekuje da će obaviti sve zadaće uspješno kao što to rade i u zemlji, a brigada koja je ujedno i nositelj obuke napravila je sve kako bi se ona provela na najbolji način. Zapovjednik naše satnije u sklopu

AUSBATT-a je natporučnik Zdravko Milošević. On je bio u Afganistanu. Kaže da je satnija spremna. "U kratkom smo se roku jako dobro uhodali i zajedno odlično funkcioniramo." Probleme ne očekuje i vjeruje da će rezultati biti dobri.

Ovo je već peti kontingenat u kojem je glavnina snaga iz Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. I oni su kao i njihovi prethodnici svjesni odgovornosti koje ih očekuju i znaju da uvijek u svakom trenutku i situaciji u misiji predstavljaju državu Hrvatsku i njezine Oružane snage. ■

Središnja obilježavanja 21. godišnjice osnutka 4. gardijske brigade, slavnih Pauka, održana je u Splitu 28. travnja. Svečanosti su nazočili ministar obrane Ante Kotromanović, ministar branitelja Predrag Matić, izaslanik Predsjednika RH brigadni general Mladen Fuzul, predstavnici grada, županije, udruga te bivši i sadašnji pripadnici brigade, članovi obitelji poginulih i nestalih pripadnika, brojni uzvanici i prijatelji.

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Svečanosti je nazočio i ministar obrane Ante Kotromanović

OBILJEŽENA 21. GODIŠNICA OSNUTKA 4. GBR

Program obilježavanja započeo je polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća kod spomen-kapele Svetog Križa na Dračevcu, nakon čega je na Sustipanu služena misa i održan prigodni program. "U ovu brigadu ulazili su samo najbolji, najhrabriji i najvršći borci, elitni ratnici, i ja vam danas želim zahvaliti na svim bitkama koje ste vodili i svim pobnjedama koje ste na svom slavnom putu izvojevali", rekao je obraćajući se okupljenima ministar Kotromanović, nekada i sam pripadnik 4. gbr. Čestitajući pripadnicima brigade njihovu godišnjicu,

ministar je sa splitskog Sustipana uputio čestitku i pripadnicima 3. gbr, Kunama, koji također obilježavaju 21. godišnjicu postojanja. Izaslanik Predsjednika brigadni general Fuzul, podsjetio je kako su tijekom Domovinskog rata, gdje god su se pojavile, crvene beretke Paukova stvarale osjećaj sigurnosti te donosile vjeru u pobjedu i onda kada je bilo najteže, a ministar branitelja Matić je, čestitajući godišnjicu pripadnicima 4. gbr rekao: "Bili ste, jeste i budite nadalje ponos grada Splita, Dalmacije i cijele Republike Hrvatske."

Dan tenkovske bojne Kune

Na vojnem poligonu "Gašinci" 27. je travnja obilježen Dan tenkovske bojne Kune Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a, na godišnjicu ustrojavanja 3. gardijske brigade Kune. Tom su se prigodom nazočnim pripadnicima bojne i Stožera Zapovjedništva brigade обратили načelnik Stožera pukovnik Denis Tretinjak i zapovjednik bojne bojnik Drago Ilić koji su istaknuli iznimnu ratni put 3. gbr Kune i njezin doprinos u Domovinskom ratu. Pukovnik Tretinjak osvrnuo se na sadašnje i buduće zadaće bojne i brigade koje se provode u drugačijim okolnostima i često u međunarodnom okruženju, što od pripadnika postrojbe iziskuje neprestano usvajanje novih znanja i standarda kako bi odgovorili modernim izazovima i bili sposobni djelovati kao dio multinacionalnih snaga. U prigodi obilježavanja Dana bojne u vojničke činove promaknuta su četiri pripadnika Kuna, a četiri su pripadnika pohvaljena. Nakon svečanog postrojavanja održana su natjecanja u malom nogometu, te commando hodnji.

Emina LIŠIĆ, snimio Davor KIRIN

POSJET BOJNI ZA SPECIJALNA DJELOVANJA

Ministar obrane Ante Kotromanić posjetio je 26. travnja Bojnu za specijalna djelovanja u vojarni "Drgomalj" u Delnicama. S ustrojem, zadaćama, kao i budućim smjernicama razvoja Bojne, pristožerne postrojbe GS OSRH, ministra je upoznao njezin zapovjednik pukovnik Dražen Ressler. Posebno se osvrnuo na obučne ciljeve postrojbe kao i obuku za održavanje spremnosti deklariranih snaga za NRF (NATO snage brzog odgovora), dosadašnje iskustvo sudjelovanja pripadnika BSD-a u operaciji ISAF u Afganistanu u operativno-mentorskim timovima, te pripreme za međunarodnu vojnu vježbu "Jackal Stone" što će se održati u rujnu u RH. Upoznao je ministra i s ustrojem postrojbe, kao i dislociranim lokacijama razmještaja Bojne za specijalna djelovanja, koje se nalaze u vojarni "Kovačanje" na Malom Lošinju, u vojarni "Josip Jović" u Udbini te pomorskoj bazi Lora u Splitu. Istaknuo je i značenje angažmana pripadnika BSD-a u pomoći civilnim institucijama, odnosno akcijama traganja i spašavanja nestalih osoba, kao i ovogodišnji angažman postrojbe i pomoći stanovništvu u evakuaciji i dostavi hrane i lijekova tijekom snježne oluje.

Ministar Kotromanović u svom je obraćanju naglasio kako upravo od Bojne za specijalna djelovanja očekuje da bude prva i najbolja u sve-mu, predvodnik i primjer ostalim postrojbama u OSRH, istaknuvši da će u obuci i dalnjem opremanju postrojba imati punu potporu MORH-a i Oružanih snaga RH. Istaknuo je također važnost obuke kao temelja daljnog razvoja Oružanih snaga, te mogućnost održavanja zajedničkih obuka BSD-a s drugim borbenim sastavnicama OSRH. Ministar je istaknuo i važnost sudjelovanja pripadnika BSD-a u međunarodnim vojnim operacijama, kao i iskustva stečena tijekom Domovinskog rata, te kako ta stečena iskustva i znanja treba iskoristiti i u obuci u mirovnim misijama. Tijekom posjeta ministar Kotromanović obišao je Spomen-sobu poginulih pripadnika specijalnih postrojbi GS OSRH i Ministarstva obrane tijekom Domovinskog rata i upisao se u knjigu sjećanja. Obišao je i smještajne kapacitete u vojarni, ambulantu BSD-a, skladište osobnog naoružanja i pripadajuće opreme, a susreo se i s polaznicima seleksijske obuke kao i pripadnicima BSD-a koji će sudjelovati u OMLT timovima u sklopu sljedećeg hrvatskog kontingenta u misiji ISAF.

Ministar je obišao i Taktičko-operativno središte BSD-a, a u posjetu je BSD-u bio i zamjenik načelnika GS OSRH za planove i resurse general-pukovnik Slavko Barić

Sudjelovanje u vježbi EUBG

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

U Središtu za borbenu obuku njemačkih OS Letzlingen od 28. travnja do 8. svibnja održala se međunarodna vježba certificiranja za djelovanje u Borbenoj skupini EU 2012/2, čija je vodeća nacija Savezna Republika Njemačka. U vježbi su sudjelovali i pripadnici OSRH s borbenim oklopnim vozilima Patria, koja su prvi put vježbovno bila uporabljena vanila izvan hrvatskih granica. Kontingent OSRH oputovao je u Njemačku 26. travnja iz petrinjske vojarne "Pukovnik Predrag Matanović". Na vježbi su sudjelovali većinom pripadnici 1. mehanizirane bojne Tigrovi Gardijske motorizirane brigade, s pet Patria, pod zapovjedništvom natporučnika Krešimira Kršinića.

Riječ je o stožernim časnicima iz Zapovjedništva mehanizirane satnije OSRH, koja je u EUBG-u djelovala u sastavu njemačke manevarske bojne, te pripadnicima jednog manevarskog voda, u sastavu hrvatske satnije. Uz njih, u Njemačkoj su bili i logistički specijalisti Tigrova, te njihovi kolegi iz Zapovjedništva za potporu. Posljednjim pripremama nazočio je i zapovjednik Gardijske motorizirane brigade brigadni general Mladen Fuzul, koji je istaknuo da su za sudjelovanje u vježbi obavljene odgovarajuće pripreme, te izrazio uvjerenje da će pripadnici OSRH uspješno izvršiti sve zadaće koje pred njih budu postavljene tijekom vježbe.

20. godišnjica Zavoda za zrakoplovnu medicinu

Zavod za zrakoplovnu medicinu koji danas djeluje u sklopu Vojnozdravstvenog središta Zapovjedništva za potporu, obilježio je 26. travnja dvadesetu godišnjicu osnivanja. Svečanosti su nazočili zapovjednik ZzP-a general-bojnik Mate Ostović i zapovjednik HRZ-a i PZO-a, brigadni general Dražen Ščuri, bivši ravnatelji Zavoda, kao i predstavnici grada Zagreba, Ministarstva zdravlja te djelatnici ZZM-a.

S povjesnicom djelovanja u proteklom razdoblju nazočne je upoznao o.d. voditelja Zavoda, brigadir Goran Gudelj, istaknuvši kako je Zavod, kao Institut zrakoplovne medicine osnovan Odlukom ministra obrane 27. travnja 1992. Njegova je temeljna zadaća bila zdravstveni pregled vojnih pilota, padobranaca, kao i ostalog zrakoplovnog osoblja. Institut je 1992. počeo djelovati pregledavajući dva do tri pilota dnevno, sa svega pet zaposlenih, kako bi s vremenom postao respektabilna zdravstvena ustanova čije najveće uspjehe stvaraju obrazovani i izuzetno profesionalni djelatnici. Potvrđio je to i zapovjednik Vojnozdravstvenog

središta brigadir Zvjezdan Petrović koji je dodao da se u Zavodu godišnje pregleda oko pet tisuća pripadnika OSRH i civila, a dnevno oko 30, te da je dnevno moguće obaviti više od 20 vrsta različitih specijalističkih pregleda. Osim spomenutih zdravstvenih pregleda u Zavodu se godišnje obavlja redovna psihološka selekcija kandidata za buduće vojne pilote, klasifikacija i trening pilota. U zrakoplovstvu, a osobito u odabiru budućih piloti, obavlja se stroga medicinska selekcija jer je profesionalno letenje, posebice u vojsci, jedna od najopasnijih i najskupljih ljudskih djelatnosti. "Ovo je jedino mjesto gdje civilni piloti, kontrolori leta, padobranci i stjuardese mogu obaviti obvezne zdravstvene preglede i za to dobiti pravovaljanu potvrdu", naglasio je brigadir Petrović.

Čestitajući Zavodu na uspješnu djelovanju general Ostović je posebno istaknuo da u budućnosti želi Zavodu da postane znanstvena i istraživačka ustanova te još intenzivniju suradnju s civilnim zdravstvenim institucijama. U povodu 20. godišnjice ustrojavanja zaslужnim djelatnicima dodijeljene su pohvale i nagrade, a nakon službenog dijela priređen je i obilazak radnih prostora Zavoda.

S. MIOČIĆ

Foto: Tomislav BRANDT

Savjetovanje za suce vojnostenegovnih sudova i pravnike

U organizaciji Višeg vojnostenegovnog suda 26. je travnja na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" održano Savjetovanje iz upravnog prava za suce vojnostenegovnih sudova i pravnike MORH-a i OSRH. Savjetovanje je otvorila predsjednica Višeg vojnostenegovnog suda, brigadirkica Dragica Koketić, nakon čega je uime MORH-a sudionike pozdravio Petar Barać. Predavači na savjetovanju bili su Zlatan Turčić, viši ustavno-sudski savjetnik Ustavnog suda RH u mirovini i autor Komentara Zako-

na o općem upravnom postupku, predstavnica Ministarstva uprave, Ruža Šimunec, predsjednik Visokog upravnog suda Ante Galić te sudac Višeg vojnostenegovnog suda, pukovnik Mario Kauzlarić. Održana predavanja obuhvatila su teme primjene Zakona o općem upravnom postupku, provedbu te usklađivanje posebnih zakona sa ZUP-om, provedbu novog Zakona o upravnim sporovima te pitanja udaljenja iz službe djelatnih vojnih osoba, službenika i namještenika.

L. PULJIZEVIĆ

Posjet skupine NATO brodova

U sklopu međunarodne vojne suradnje Hrvatske ratne mornarice, u pomorskoj bazi Lora u Splitu, od 30. travnja do 4. svibnja boravila je Stalna skupina NATO protuminskih brodova (Standing NATO Mine Countermeasures Group 2 - SNMCMG2) u sastavu šest brodova, i to zapovjedni brod TCG "S. MEHMET PASA" (Ratna mornarica Republike Turske) te pet minolovaca TCG "AKCAKOCA" (Ratna mornarica Republike Turske), HMS "LEDBURY" (Kraljevska mornarica Ujedinjenog Kraljevstva – Velika Britanija), ESPS "TURIA" (Ratna mornarica Kraljevine Španjolske), ITS "ALGHERO" (Ratna mornarica Talijanske Republike) i FGS "SULzbACH-ROSENBEGR" (Ratna mornarica Savezne Republike Njemačke). Tijekom posjeta skupine NATO brodova provedene su obučne aktivnosti postupaka tijekom minsko-protuminskog ratovanja te protunuklearno – biološko - kemijskog ratovanja. U praktičnom dijelu zajedničkog obučavanja na moru uvježbavana je zajednička plovidba i manevriranje te pomorska komunikacija u skladu s NATO standardima i postupcima.

OJI

Domagoj VLAHOVIĆ, Foto: Središnjica za upravljanje osobljem

13. PRVENSTVO OSRH U KROSU

U vojarni "Bilogora" u Bjelovaru 25. i 26. travnja održano je 13. prvenstvo OSRH u krosu, na kojem je sudjelovalo 95 natjecatelja i natjecateljica iz 14 postrojbi. Organizatori su bili djelatnici Odjela za kinezilogiju Središnjice za upravljanje osobljem i Topničko-raketne pukovnije ZOD-a.

U odnosu na proteklo prvenstvo, održano na poligonu "Gašinci", natjecanje je bilo ma-

nje po broju sudionika, ali teže po duljinu i zahtjevnosti staze postavljene na poligonu "Lepirac". Natjecateljice su, umjesto 4 000 metara, ove godine pretrčale dva kilometra više. No, to nije bio problem za narednicu Valentinu Županić iz Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. Uvjerljivom pobjedom osvojila je svoj četvrti uzastopni naslov prvakinje. U tri muške konkurenčne staze je s 8 000 produljena na 10 000 metara, što se smatra optimalnom dužinom za vojni kros. Među mlađim seniorima došlo je do promjene na vrhu: prošlogodišnji prvak kadet Ante Jović osvojio je srebro, a pozornik Zoran Bertek (GOMBR) zaslužio je najsjajnije odliče s gotovo dvije minute prednosti. Među starijim seniorima glavni su "dvoboje" vodila dva stara rivala s više proteklih prvenstava:

Ukupnu je ekipnu pobjedu odnijela Počasno-zaštitna bojna, iako nisu osvojili niti jedno pojedinačno zlato. Ipak, imali su najveći broj ujednačenih, kvalitetnih natjecatelja

natporučnik Željko Franjo Letonija (VoB) i skupnik Siniša Kovač (Počasno-zaštitna bojna). Dvije minute prednosti imao je Letonija. Najuzbudljiviji je bio obračun veterana: satnik Željko Bura (GOMBR) došao je do zlata s manje od pola minute prednosti. Nadamo se da je ovim odlično organiziranim prvenstvom, koje su pratili i civilni gledatelji, konstanta njegova održavanja potpuno uspostavljena i učvršćena. Ovakva natjecanja nemaju samo sportsku, nego i vojničku važnost.

6000 m ŽENE

1. nr Valentina Županić (GOMBR)	26:46
2. prč Nevija Leljak (Pukovnija veze)	30:48
3. vjn Silvija Selec (ZOD)	34:03

10 000 m MLAĐI SENIORI (do 25 god.)

1. pz Zoran Bertek (GOMBR)	38:07
2. kadet Ante Jović (HVU)	39:55
3. vjn Zvonimir Tadejević (GMTBR)	41:14

10 000 m STARJI SENIORI (25-39 god.)

1. npr Željko-Franjo Letonija (VoB)	37:13
2. sk Siniša Kovač (PZB)	39:19
3. nr Danijel Katalenić (PZB)	40:06

10 000 m VETERANI (39+ god.)

1. stn Željko Bura (GOMBR)	40:37
2. npr Zoran JOZIĆ (PZB)	41:04
3. npr Dražen HENC (Gombr)	42:13

EKIPNO

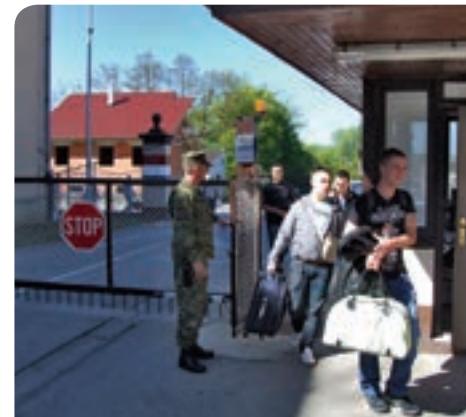
- 1. Počasno-zaštitna bojna
- 2. Gardijska oklopno-mehanizirana brigada
- 3. Hrvatsko vojno učilište

8. naraštaj dragovoljnih ročnika

U vojarni u Požegi 27. je travnja započelo dragovoljno služenje vojnog roka osmog naraštaja dragovoljnih ročnika, prvi u ovoj godini.

Obuku će prolaziti najveći broj kandidata do sada, a riječ je o 400 kandidata, među kojima je 360 muškaraca i 40 žena. Nakon dolaska na odsluženje vojnog roka, dragovoljni ročnici će potpisati ugovor s MORH-om kojim se uređuju međusobna prava i obveze. Dragovoljno služenje traje osam tjedana, a obuhvaća provođenje temeljne i specijalističke pješačke obuke u Požegi. Nakon uspješnog završetka programa obuke, u idućem razdoblju, a prema potrebama OSRH, u skladu s postignutim rezultatima u obuci odabranim ročnicima može se ponuditi mogućnost sklapanja Ugovora o osposobljavanju za djelatnog vojnika, odnosno o izobrazbi za časnika, potpisom kojim se stječe status djelatne vojne osobe. U dosadašnjih sedam naraštaja dragovoljnih ročnika, odnosno od kraja 2008. godine, do danas, program obuke završilo je 1781 ročnika, od čega 1579 muškaraca i 202 žene. MORH je također od 2008. do danas potpisao Ugovor o prijemu u djelatnu vojnu službu s 1138 osoba koje su završile dragovoljno služenje vojnog roka, od čega s 1016 vojnika i 122 časnika.

OJI

U vježbi je prvi put uvedeno taktičko-operativno središte čija je zadaća prikupljati sve podatke s bojišta, numerirati ih, odrediti prioritete te odrediti koje će zadaće odradivati koja od vatrenih jedinica

Na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju od 2. do 4. svibnja 2012. održano je gađanje Topničko -raketne bojne Gardijsko oklopno-mehanizirane brigade (GOMB) Hrvatske kopnene vojske. Gađanje je proveo Haubički vod iz sastava Haubičke bitnice Topničko-raketne bojne brigade, gađajući iz četiri haubice 122 mm D-30 na ciljeve koji su bili udaljeni 9500 - 11000 metara. Zapovjednik gađanja bio je zapovjednik Haubičke bitnice, satnik Josip Jolić.

Provedba topničko-bojnog gađanja voda iz sastava Haubičke bitnice glavni je obučni događaj za tu postrojbu u ovoj godini, a dobri rezultati TBG-a pokazuju kako je postrojba ostvarila traženu razinu uvježbanosti prema postavljenim NATO standardima i Ciljevima snaga. Istočući svoje zadovoljstvo uspješno provedenim gađanjem, zapovjednik Topničko-raketne bojne pukovnik Damir Glavačević, rekao je kako je u ovoj vježbi, prvi put, uvedeno taktičko-operativno središte čija je zadaća, u skladu s Ciljevima snaga, prikupljati sve podatke s bojišta, numerirati ih, odrediti prioritete te odrediti koje će zadaće odradivati koja od vatrenih jedinica. Naglasio je kako su svi postupci provođeni na engleskom jeziku i uskladeni s NATO standardima. Satnik Jolić istaknuo je zadovoljstvo točnim i efikasnim pogodcima kao i visokom profesionalnošću svih sudionika u vježbi. ■

RAZINA UVJEŽBAN u skladu s N

Gađanje je proveo Haubički vod iz sastava Haubičke bitnice Topničko - raketne bojne brigade, gađajući iz četiri haubice 122 mm D-30 na ciljeve koji su bili udaljeni 9500 - 11 000 metara

OSTI ATO standardima

MORH i OSRH sudjeluju u pripremi i provedbi protupožarne sezone, na temelju Programa Vlade RH u provedbi posebnih mjer zaštite od požara od interesa za RH. OSRH se organizira za zadaće potpore vatrogasnim snagama RH s prioritetom područja priobalja i otoka

VJEŽBA LJETO 2012

LEIDA PARLOV, snimio JOSIP KOPI

Provjera spremnosti NADOLAZEĆU

Brzi dolazak na požarište i gašenje požara svim raspoloživim zračnim snagama OSRH-a, helikopterima, Air Tractorima, kanaderima, desantiranje snaga za gašenje požara na nepristupačni teren, izvlačenje civila s požarišta brodom HRM-a i vatrogasaca helikopterima, samo su neke od situacija u kojima su snage PP NOS-a tijekom vježbe "Ljeto 2012" potvrdile svoju spremnost

U vježbi "Ljeto 2012" kojom je prezentirana spremnost snaga za nadolazeću protupožarnu sezonu, snage PP NOS OSRH-a potvrdile su uvježbanost i sposobljenost za koordinirano djelovanje u gašenju požara i drugim aktivnostima na požarištu sa snagama vatrogasnog zavoda Republike Hrvatske. Vježba je održana u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama a snage PP NOS-a između ostalog su pokazale sposobnosti reakcije pogotovo u kritičnim situacijama kad je brzina djelovanja od presudnog značenja za

spašavanje ljudskih života i materijalnih dobara. Brzi dolazak na požarište i gašenje požara svim raspoloživim zračnim snagama OSRH-a, helikopterima, Air Tractorima, kanaderima, desantiranje snaga za gašenje požara na nepristupačni teren, izvlačenje civila s požarišta brodom HRM-a i vatrogasaca helikopterima, samo su neke od situacija u kojima su snage PP NOS-a tijekom vježbe potvrdile svoju spremnost. To je samo dio aktivnosti koje obavljaju tijekom protupožarne sezone.

"Od požara se u ljetnoj sezoni ne može pobjeći ali za njih treba biti spreman," kazao je premijer Zoran Milanović koji je pratio vježbu. Napomenuo je i kako će za ovu protupožarnu sezonu biti dovoljno finansijskih sredstava. Uz premijera Milanovića u Divuljama su bili i ministar obrane Ante Kotromanović, ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić, načelnik GS OSRH general-pukovnik Drago Lovrić sa suradnicima, ravnatelj DUZS-a Jadran Perinić, pročelnik HGSS Vinko Prizmić, glavni vatrogasnog zapovjednik

snaga za SEZONU

Mladen Jurin te drugi predstavnici vatrogasne zajednice. Osim dobre pripremljenosti za uspješno djelovanje na požarištu važna je i dobra koordinacija između vojnih snaga, DUZS-a, vatrogasaca, HGSS-a. Na tome se, istaknuo je ministar Kotromanović tijekom godine dosta radilo. "Ta zajednička uvjěžbanost je jako bitna kako bi se moglo djelovati na najbolji mogući način," kazao je ministar obrane. Istaknuo je kako su zračne snage spremne, ali se nuda da se neće trebati

Za provedbu PP zadaća iz sve tri gra- ne OSRH ustrojavaju se protupožarne namjenski organizirane snage koje su operativno podređene Zapovjedništvu PP NOS OSRH u Divuljama. Zadaće su brojne i kreću se u rasponu od pružanja pomoći i potpore vatrogasnim postrojbama u ga- šenju šumskih požara i požara otvorenog prostora iz zraka i sa zemlje, prevoženja i potpore gasiteljima, evakuacije i op- skrbe ugroženog stanovništva, potrage i spašavanja, zajedničkog osposobljavanja i trenaže gasitelja iz sastava Državne uprave za zaštitu i spašavanje - Državne intervencijske postrojbe i Hrvatske vatrogasne zajednice.

mnogo koristiti. Odgovornost svakog od nas tijekom ljeta, kad i najmanja nepažnja može izazvati goleme štete, kako je bitna. Pozvao je i zamolio sve građana da paze kako ne bi došlo do velikih požara, pogotovo kako ne bi bilo žrtava. Načelnik GSOSRH-a je potvrdio kako su OSRH spremne za PP sezonu. "Osim snaga koje su stalno u pripravnosti mi u svakom trenutku možemo angažirati 500 dodatnih ljudi ako se taj zahtjev postavi," kazao je general Lovrić. ■

VIJESTI IZ OSRH

Hrvatsko-češka obuka zrakoplovnih timova

U vojarni "Zemunik" u 93. zb HRZ i PZO 30. travnja započeo je 1. tečaj zajedničke obuke hrvatskih i čeških savjetodavnih zrakoplovnih timova (1. AAT PTC). Riječ je o zajedničkoj obuci hrvatskih i čeških zrakoplovnih posada helikoptera i zrakoplovnih tehničara održavanja u sklopu preduputne obuke i pripreme pripadnika koji će biti upućeni u mirovnu operaciju ISAF kao zrakoplovni mentorski tim (5. AAT). Letačka obuka provodi se na helikopterima Mi-171 Sh, a prethodila joj je jednotjedna obuka letačkih posada na simulatoru u Ostravi u Češkoj Republici. Obuka obuhvaća teoretsku i opću informativnu pripremu pripadnika za područje operacije, te funkcionalni dio za letačke i zemaljske skupine, a sve završava praktičnom letačkom obukom. Tečaj su zajednički osmisili hrvatski i češki timovi uz savjetodavnu potporu institucija i postrojbi SAD-a, a zapovjednik je hrvatski pilot pukovnik Michael Križanec. Nakon obuke uslijedit će evalvacija-ocjenjivanje spremnosti snaga za misiju na nacionalnoj razini, te rotacija snaga, a

ZAPOČELA LETAČKA OBUKA POSADA LITAVSKOG ZRAKOPLOVSTVA

U vojarni "Zemunik" Eskadrile transportnih helikoptera 93. zrakoplovne baze HRZ i PZO započela je 30. travnja praktičnu letačku obuku sa posadama litavskog zrakoplovstva. Litavski tim čine dvije letačke posade, a obuka se provodi na njihovu helikopteru Mi-8 (Mi-17). Ovo je četvrta skupina

zračnih snaga iz Litve koji se uvježbavaju za zadaće leteњa u planinskom području pod stručnim vodstvom hrvatskih pilota. Obuka traje tri tjedna, a nositelj aktivnosti iz HRZ i PZO je hrvatski pilot, bojnik Zoran Maranović.

M. KARAČIĆ

Tečaj za razvoj temeljnih sposobnosti vođenja

U Požeškom Središtu za obuku i doktrinu logistike od 2. do 27. travnja proveden je Tečaj za razvoj temeljnih sposobnosti vođenja (TRTSV) za 21 djelatnog vojnika iz sastava ZzP-a. Tečaj je proveden u skladu s Planom i programom tečaja za razvoj temeljnih sposobnosti vođenja tijekom kojega su vojnici osposobljeni za vođenje skupine. Obuka je provedena u učionicama i kabinetima SzOIDL te na strelisti "Novo selo" i cestovnom vježbalištu "Glavica". Na kraju obuke polaznici TRTSV uz nadzor instruktora Odjela za obuku SzOIDL proveli su taktičko-situacijsku vježbu u kojoj su primijenjene sve teme i zadaće provedene tijekom tečaja. Polaznicima su uručene potvrde o osposobljenosti za vođu skupine.

M. TRNOKOP

Predavanje za pripadnike 6. multinacionalnog OMLT-a

Pripadnici 6. multinacionalnog (MN CS Bn) OMLT-a u sklopu priprema za odlazak u misiju ISAF posjetili su 24. travnja Zagrebačku džamiju. Specifičnost ove sastavnice jest u tome što je ovo združena hrvatsko-američka postrojba s posebno složenim zadaćama obuke, uvježbavanja i mentoriranja postrojbi Afganistanske nacionalne vojske. Predavač im je bio prof. dr. sc. Aziz ef. Hasanović, pomoćnik muftije. Predavanje je bilo fokusirano na trenutačno stanje u Afganistanu.

Rad logističke postaje u terenskim uvjetima

U Središtu za obuku i doktrinu logistike na cestovnom vježbalištu "Glavica" u Požegi 26. je travnja provedena vojna vježba Rad logističke postaje u terenskim uvjetima. Uz djelatnike SzOIDL-a u vježbi su sudjelovali polaznici 11. naraštaja Temeljne i Napredne časničke izobrazbe. Cilj vježbe bio je prikazati strukturu, sastav i organizaciju rada terenske logističke postaje, provedbom vježbe prikazati radnje i postupke u održavanju i opskrbi snaga na terenu u skladu sa zahtjevima s terena kao i organizaciju, zbrinjavanje i transport ozlijedjenih i ranjenih s terena.

M. TRNOKOP

zadaća mentorskog tima u Afganistanu je obuka po NATO standardima i procedurama helikopterske eskadrile Afganistanskog ratnog zrakoplovstva (AAF) na kabulskom aerodromu KAIA. Uz redovite zadaće i misije provedba ove obuke kao i drugih obučnih procesa s međunarodnim predznakom razvija 93. zrakoplovnu bazu u vojarni "Zemunik" u Multinacionalno središte za preduputnu i druge oblike obuke pilota helikoptera.

M. KARAČIĆ

Zapovjednik sastavnice 6. MN CS Bn OMLT-a bojnik Davor Stipetić istaknuo je važnost uključivanja vjerskih zajednica u pripremnu obuku: "Ovo što smo imali prigode čuti je pogled iznutra, što je neprocjenjivo i ne može se naučiti iz knjiga".

M. Ć.

OBUKA IZ ALPINISTIČKIH TEHNIKA

Tijekom travnja pripadnici Satnije za dubinski nadzor Vojnoobavještajne bojne HKoV-a proveli su na području Velebita obuku održavanja znanja, vještina i tehnika svojih obučavatelja iz područja alpinizma, odnosno uporabe alpinističkih tehniku u svladavanju nepristupačnih terena. Cilj obuke je osježiti postojeće sposobnosti, te upoznati obučavatelje s novim iskustvima i saznanjima pripadnika satnije koji su članovi Hrvatske gorske službe spašavanja i iskustvima pripadnika koji su završili specijalističke tečajeve iz ovog područja u inozemstvu. Ciklus obuke započinje teoretskim predavanjem o djelovanju u planinskim uvjetima, praktičnoj izradi alpinističkih čvorova, uporabi alpinističke opreme, penjanju na umjetnoj stjeni u sportskoj dvorani u Ogulinu, penjanju na sportskom penjalištu "Klek", te boravak u svjetski pozna-

tom penjalištu NP Paklenica, gdje se ujedinjuju sve alpinističke tehnike. Vrhunac obučnog ciklusa iz područje alpinizma jest višednevni boravak i kretanje s opremom (50 – 70 km) na području Velebita. Ovom obukom postrojba se ospozobljava za provedbu zadaća u otežanim zemljjišnim i meteouvjetima, te svladavanju specifičnog reljefa i vertikalnih prepreka u planinskom području. Nekima od alpinističkih tehniku koriste se i prilikom ubacivanja i izvlačenja helikopterom i užetom u područje operacije ili na samom cilju ovisno o zadaći. Ovakvim se aktivnostima stječe uvid u sposobnosti i mogućnosti djelovanja u potpori civilnim strukturama, prije svega u zadaćama traganja i spašavanja na nepristupačnom terenu i lošim vremenskim uvjetima.

D. ŠETIT

Natjecanje učenika u poznavanju Domovinskog rata i povijesti

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" u organizaciji Udruge "Ponos domovine" iz Zagreba, od 30. travnja do 2. svibnja održano je natjecanje učenika u poznavanju Domovinskog rata i povijesti Republike Hrvatske. Na natjecanju su sudjelovali učenici trećih i četvrtih razreda srednjih škola, njih 27. Održana su i sportska

Foto: Daniel YOVK

Jubilarни 15. susreti za Rudija

U znak sjećanja na pilota i junaka Domovinskog rata, Rudolfa Perešina, u Gornjoj Stubici su 6. svibnja pod pokroviteljstvom predsjednika RH Ive Jospovića održani 15. susreti za Rudija. Uz program koji je započeo misom zadušnicom u župnoj crkvi svetog Jurja te polaganjem vijenaca u Spomen-parku ispred Rudijeve biste, i ove je godine održan aeromiting na kojem je uz već tradicionalne prelete MiG-ova 21, nastupio i mađarski Gripen, letjelice Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, helikopteri MUP-a, ultralake letjelice, a program su unatoč jakom vjetru, uveličali i padobranci. Nekoliko tisuća posjetitelja uživalo je u zračnim vratolomnjama koje su na nebu iznad NK Matija Gubec u višesatnom programu izvodili piloti iz Hrvatske, no i gosti iz Slovenije i Mađarske.

Posebno dojmljiv bio je prelet Pilatusa PC-9 M SWIFT Vojnog letalstva Republike Slovenije. U tom je zrakoplovu Gornju Stubicu preletio i časnik Janez Gaube, koji je zajedno s Rudijem služio u Bosni i Hercegovini. "Pozdravljam sve Rudijeve prijatelje. Drago mi je što ste me pozvali da obiđejimo ovaj trenutak i sjećanje na njega", poručio je iz svoje letjelice, putem razglosa, Rudijev prijatelj Gaube.

Rudolf Perešin junak je Domovinskog rata i simbol domoljublja i hrvatske slobode. Naime, Perešin je ne želeći pucati na Hrvate 25. listopada 1991. MiG-om 21 iz tadašnje JNA preletio u Austriju kako bi se pridružio Hrvatskoj vojsci. Poginuo je u vojno-redarstvenoj akciji Bljesak kao zapovednik

21. eskadrile lovačkih aviona 91. zb Pleso HRZ i PZO-a. Odlikovan je Redom kneza Domagoja s ogrlicom, Redom Nikole Šubića Zrinskog, Redom bana Jelačića, Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana s pozlatom, Redom Stjepana Radića, Spomenicom Domovinskog rata i Spomenicom domovinske zahvalnosti za 5 godina. Nositelj je medalja za "Iznimni pothvat" i "Bljesak".

A. KONČAR

Z LOVAŠEN

Kanaderi u humanitarnoj pomoći

Na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske 6. svibnja 2012. dva protupožarna zrakoplova Canadair CL-415, s dvije posade od ukupno šest pripadnika OSRH, upućena su u Bosnu i Hercegovinu zbog gašenja požara na području Općine Konjic. Zrakoplovi s posadama upućeni su iz 93. zrakoplovne baze HRZ i PZO-a Zemunik te su u dva sata gašenja lokalizirali požar, izbacivši pritom 200 tona vode koju su uzimali s Jablaničkog jezera.

Američki predsjednik u Afganistanu

Američki predsjednik Barack Obama posjetio je Afganistan kako bi s predsjednikom Hamidom Karzaijem, potpisao desetogodišnji sporazum o strateškom partnerstvu kojim se definiraju američko-afganistički odnosi nakon završetka NATO-ove misije u ovoj zemlji, točnije nakon 2014. godine kada je planirano povlačenje savezničkih trupa. Američki je predsjednik kazao kako vjeruje da Afganistan čeka još teških dana, no i da afganistanski narod preuzima punu odgovornost. Iako nakon potpisivanja sporazuma nije rečeno koji je rok predviđen za zadržavanje snaga i nakon roka povlačenja prema pisanju američkih medija, planira se da u Afganistanu ostane 25.000 vojnika. To će uključivati instruktore, kao i tisuće pripadnika zelenih beretki i drugih postrojbi za specijalne operacije koji će raditi s Afganistancima na protuterorističkim misijama. Naime, velika prepreka u preuzimanju pune odgovornosti afganistanskih postrojbi, jest da svega 20 posto afganistanskih snaga ima obrazovne mogućnosti potrebne za vojno napredovanje.

Održati obrambene sposobnosti unatoč proračunskim rezovima

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen tijekom posjeta Rimu još je jednom upozorio na važnost sigurnosti, s obzirom na sve veća rezanja proračuna za obranu, a kojima su pribjegle zemlje Europske unije. To je pitanje glavni tajnik pokrenuo u sklopu rasprave o pripremama za samit u Chicagu.

“Moramo održati našu obrambenu sposobnost unatoč proračunskim rezovima”, rekao je Rasmussen nakon sastanka s talijanskim premijerom Mariom Montijem. Istaknuo je kako bi se na samitu trebali prihvati brojni multinacionalni projekti

koji će povećati “kolektivne sposobnosti i omogućiti saveznicima da zajedno učine više no što bi si svaka zemlja samostalno mogla priuštiti”. Rasmussen je iskoristio priliku i kako bi najavio vlastita očekivanja od nadolazećeg samita, pa je tako kazao kako smatra da će u Chicagu i Europa i Sjeverna Amerika usvojiti novi način razmišljanja koji je pravi put do sigurnosti te što je, kada je riječ o obrani, prioritet, a ne posljednji izbor. Pohvalio je također predanost Italije u operacijama koje Savez provodi podsjetivši kako je ta zemlja od samog početka bila odana članica NATO-a.

Povećanje snaga na Kosovu zbog izbora

Da bi se na dan održavanja parlamentarnih, pokrajinskih, lokalnih i predsjedničkih izbora u Srbiji, izbjegli nemiri na Kosovu, pripreme za moguće incidente počele su nekoliko dana uoči samih izbora, pa je tako NATO počeo jačati svoje mirovne snage u toj zemlji. Tako je stiglo prvih 250 njemačkih vojnika od pojačanja od 700 vojnika. Zbog napetosti uoči održavanja izbora zapovjednik NATO-ovih snaga na Kosovu novinarima je potvrdio da su snage zatražile dodatne vojnike kako bi bili spremni izvršiti sve zadaće. Tako je s dodatnim vojnicima iz Njemačke i Austrije ukupan broj NATO-ovih vojnika na terenu 6900. Glavni je tajnik NATO-a, Anders Fogh Rasmussen, pozvao sve lidera i zajednice na odmjerenošć tijekom izbornog procesa te na suzdržavanje od bilo kakvih akcija ili izjava, a koje bi mogle izazvati podizanje tenzija. “KFOR-ova misija je zadržati i očuvati sigurno okruženje za sve ljudе na Kosovu i to na nepristran način, kao što to činimo više od jednog desetljeća”, poručio je.

O Pametnoj obrani u Tirani

NATO-što je nedavno održana u Tiranu. Ondje su izaslanstva Hrvatske, Albanije, BiH, Bugarske, Crne Gore, Italije, Kosova, Makedonije i Turske usvojile zajedničku deklaraciju kojom se vlade zemalja članica NATO-a, ali i onih država iz regije koje se nalaze na putu prema članstvu, pozivaju na daljnju institucionalizaciju regionalne obrambene suradnje kao načina prevladavanja aktualne finansijske krize i njezinih negativnih odjekova upravo na obrambene proračune. U tekstu deklaracije usuglašena je suradnja navedenih zemalja i na području znanosti i istraživanja u kontekstu razvo-

ja adekvatnih borbenih sustava i platformi, kao i na ujedinjavanje samih postupaka javne nabave spomenutih sredstava u radi ostvarivanja značajnih ušteda procesu održavanja, modernizacije i obnavljanja inventara naoružanja i vojne opreme. Kako je priopćeno iz Sabora, voditelj hrvatskog parlamentarnog izaslanstva Boris Blažeković u svom je govoru istaknuo važnost prenošenja iskustava zemalja članica državama koje tek trebaju stići status punopravnog člana, što je i važna dimenzija hrvatskog nacionalnog doprinosu euroatlantskom integriranju cjelokupne regije.

Jedna od glavnih tema NATO samita u Chicagu bit će koncept Pametne obrane, a uoči samita o toj se temi razgovaralo i na konferenciji parlamentarnih izaslanstava zemalja jugoistočne Europe zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini

Norfolk NATO festival 2012

Travanj je mjesec u kojem se tradicionalno održava Norfolk NATO festival, kojim ovaj grad odaje priznanje državama članicama NATO saveza i jedinom zapovjedništvu NATO-a na američkom tlu, Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju (ACT). Završni festivalski tjedan bio je praćen nizom prigodnih događanja. Svečanost dizanja zastava 28 država članica NATO-a održana je 27. travnja ispred dvorane Norfolk Scope u središtu Norfolka. Tom se prigodom zapovjednik ACT-a general Stephane Abrial zahvalio gradu Norfolku na iznimnoj potpori i priznanju koje se iskazuje NATO-u i njegovim članicama. Na glavnoj manifestaciji, mimohodu nacija održanom sljedećeg dana, države članice NATO-a koje imaju svoje vojne predstavnike u ACT-u, predstavile su se karakterističnim nacionalnim postavama koje su u povorci, uz pratnju glazbenih i kulturno-umjetničkih skupina prolazile središtem grada. Hrvatska nacionalna postava ove je godine predstavila Hrvatsku kao mediteransku državu. Na platformi su bili postavljeni maketa broda i svjetionika te veliki plakat grada Dubrovnika, uz dominantni hrvatski grb, pri čijoj su izradi i postavljanju bili angažirani časnici OSRH u ACT-u i njihove obitelji.

Hrvatska prezentacija ocijenjena je izvrsnom, kako od predstavnika drugih država članica NATO-a tako i lokalnog stanovništva.

N. KOVAČ

Časnice 19. HRVCON-a na Afganistanskoj ženskoj skupštini

U organizaciji Združenog zapovjedništva ISAF-a (IJC), u Kabulu je krajem travnja održana Afganistska ženska skupština (šura). Na šuri je sudjelovalo više stotina žena iz cijelog Afganistana. Kao predstavnice međunarodne zajednice na ovom skupu sudjelovale su i pu-kovnica Marcella Kranjčec, natporučnica Tatjana Šolaja i skupnica Snježana Kramarić, časnice 19. HRVCON-a na dužnostima u zapovjedništvima ISAF-a u Kabulu.

Raspisivaljalo se o situaciji u zemlji, ulozi i pravima žena, osobito u Afganistanskoj narodnoj armiji i policiji, problemima s kojima se susreću i prijedlozima za poboljšanje trenutačne situacije. Dio je to napora međunarodne zajednice u kreiranju foruma na kojem bi se čuo glas afganistanske žene o procesu oblikovanja budućnosti zemlje.

Snježana Kramarić

Poseban gost skupštine bila je jedina generalica u afganistanskoj vojsci Khatol Mohammad Zai, nacionalna junakinja koja uživa golemu popularnost u zemlji. U vojski je 28 godina, školovana je u vrijeme rata sa Sovjetima i jedini je padobranac u Afganistanu. Trenutačno obnaša dužnost direktorice za prava žena u Afganistanskoj narodnoj armiji (ANA).

D. JONJIĆ

ZNATE LI...

- NATO-ovo prvo sudjeloivanje u operacijama upravljanja u kriznim situacijama izvan područja djelovanja bilo je u bivšoj Jugoslaviji (Bosni i Hercegovini).
- NATO sudjeluje u znanstvenoj suradnji od 1958.

Peti naraštaj Škole vojne policije ANA-e završio obuku

Snimio D. JONJIĆ

U Školi vojne policije Afganistske narodne armije (ANA), u kojoj je Republika Hrvatska vodeća nacija, završio je proces obuke petog naraštaja časnika, dočasnika i vojnika roda Vojne policije ANA-e. Svečano postrojavanje 102 vojna policijaca nakon završetka osmotrednjog tečaja označio je i završetak procesa obučavanja i ustrojavanja planiranog broja satnija afganistanske vojne policije. Na svećenoj dodjeli diploma pred brojnim uzvanicima, general-bojničar Aminullah Karim, zapovjednik Zapovjedništva za obuku i izobrazbu ANA-e (ANATEC) čestitajući polaznicima na uspješno završenim tečajevima naglasio je posebno mjesto i ulogu vojne policije kao dijela Afganistanskih snaga sigurnosti (ANSF).

General Karim posebno se zahvalio mentorima i instruktorima 4.vojnopolicjskog obučnog savjetničkog tima (MP TAT) pod vodstvom brigadira Željka Akrapa naglašavajući njihov doprinos uspješnoj provedbi obuke polaznika 5. naraštaja MP School. Uspješnost rada multinacionalnog 4. MP TAT-a pod hrvatskim vodstvom dokazuje i provedba dijela vrlo zahtjevnih tečajeva instruktora ANA-e, koje su školovali naši savjetnici. Naši vojni policijaci predali su na daljnju uporabu prevedene doktrinarne vojnopolicjske dokumente. Časnici – instruktori ANA-e od jeseni preuzimaju obvezu provedbe tečajeva na cijelom prostoru Afganistana.

Ove stečene sposobnosti afganistanskih vojnih policajaca pokazuju kako je angažman pripadnika OSRH i partnerskih zemalja na uspostavi Škole vojne policije ANA-e dao vrlo dobre rezultate.

O radu hrvatskog savjetničkog tima i uspješnoj regionalnoj suradnji ovih je dana reportažu napravio i NATO TV Channel.

D. JONJIĆ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

UKRAJINSKA PODMORNICA

Ukrajinska jedina podmornica na dizelsko-električni pogon, Zaporijžja (Projekt 641, klasa Foxtrot) zaplovila je 22. ožujka nakon remonta u ruskom brodogradilištu Crnomorske flote. Podmornica je ponovno ušla u Sevastopoljsku luku a posada je započela izvođenje rutinskih aktivnosti na vezu. Nastavila je brodograđevnu pokušnu plovidbu 17. travnja ove godine. Tijekom ispitivanja osiguravat će je spasilački brod Komuna graničnih snaga sigurnosti kao i stručnjaci brodske spasilačke brigade. Prva plovidba podmornice planirana je još u svibnju prošle godine, no morala je biti odgođena zbog velikog broja neistraženih kvarova i njihovih ponovnih popravaka. Dizelska podmornica Zaporijžja izgrađena je 1970. u tadašnjem Lenjinogradu. Isprva je podmornica bila smještena u Sjevernoj a od 1990. činila je sastav Crnomorske flote ruske ratne mornarice. Službeno je 1. kolovoza 1997. predana Ukrajinskoj ratnoj mornarici. Zbog nedostatka finansijskih sredstava u ukrajinskom državnom proračunu, podmornica je bila usidrena 20 godina. Osnovne brodograđevne karakteristike podmornice očituju se u duljini od 70,1 m i površinskoj istisnini 1945 t odnosno podvodnoj 2471,5 t. Postojećom dizelsko - električnom propulzijom postiže podvodnu brzinu 8 čv dok joj površinska istisnina iznosi 16 čv. Podmornica je projektirana za dubinu ronjenja od 250 m dok je maksimalna ispitana dubina iznosila 280 m. Posadu čine ukupno 78 časnika, dočasnika i mornara dok je temeljno naoružanje 10 torpednih cijevi kalibra 533 m.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVA NARUDŽBA BESPOSADNIH

Američka tvrtka AeroVironment tijekom je travnja sklopila novi ugovor s američkim ministarstvom obrane za dostavu veće količine besposadnih sustava Puma AE, za potrebe američkog ratnog zrakoplovstva, kopnene vojske te Marinskog korpusa. S novim ugovorom AeroVironment navodi kako će se broj proizvedenih Puma povećati na 1000 letjelica. Puma služi za obavljanje ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance) zadaća nadzora i označavanja ciljeva iz zraka. Puma (Pointer Upgraded Mission Ability) se proizvodi u tri inačice. Terra Puma je namijenjena uporabi iznad kopna, Aqua Puma je namijenjena za mornaričku namjenu, a u međuvremenu je razvijena i Puma-AE inačica namijenjena američkom Zapovjedništvu za specijalne operacije. Puma je dugačka 1,84 m, raspon krila iznosi 2,43 m, a teži 5,9 kg. Maksimalna joj je brzina 100 km/h, a raspon brzina krstarenja je od 25 do 50 km/h. Operativni vrhunac leta

POLETIO MORNARIČKI TEJAS

S tvorničke piste indijske tvrtke Hindustan Aeronautics na prvi je probni let 27. travnja poletjela mornarička inačica Tejasa. Riječ je o mornaričkom prototipu indijskog lakog jednomotornog borbenog aviona koji nosi oznaku prototipa NP-1. To je dvosjedna inačica Tejasa, a uskoro se očekuje probni let i jednosjedne inačice s oznakom prototipa NP-2. Tijekom probnog leta uspješno su testirani predviđeni letni manevri i upravljivost avionom na malim visinama i pri malim brzinama. Prema najavama mornarički Tejas bi u inicijalnu operativnu uporabu trebao biti uveden tijekom 2015., te bi uz indijske mornaričke borbene avione MiG-29K činio naoružanje indijskog nosača aviona INS Vikramaditya.

Tejas bi u indijskom mornaričkom ratnom zrakoplovstvu trebao zamijeniti postojeći flotu aviona Sea Harrier FRS.51 i Harrier T.60. Indija prema trenutačnim najavama kani naručiti oko 240 Tejasa, od čega bi za potrebe indijskog ratnog zrakoplovstva bilo dostavljeno 200 aviona u inačicama Tejas Mk I/Mk II, a indijskom mornaričkom ratnom zrakoplovstvu oko 40 Tejasa i to uglavnom jednosjednih inačica. U odnosu na inačicu Tejasa za ratno zrakoplovstvo, na mornaričkoj je inačici proveden redizajn nosne sekcije trupa kako bi se postigla bolja preglednost iz kabine, te korijena i kvadrature krila radi bolje upravljivosti aviona.

I. SKENDEROVIĆ

Foto: AeroVironment

ISTAVA PUMA AE

je 3800 metara, a polumjer djelovanja 15 km. Poput Ravena i Puma se lansira "iz ruke", a može ponijeti elektrooptički i infracrveni senzorski paket opreme. Tipična autonomija boravka u zraku iznosi 2-2,5 sati kada se rabe baterije. AeroVironment nudi inačicu Pume opremljenu s Protoneoxovim gorivnim čelijama, čime se značajno produžava autonomija boravka u zraku, na 9,5 sati.

I. SKENDEROVIC

Foto: Business Wire

IZDRŽLJIVI MOBITEL

dijagonale 5 cm. Masa telefona je 185 grama, a dimenzije 126 x 60 x 25 mm. Pogoni ga procesor Qualcomm QSC 6085. Zaslon prikazuje 65 000 boja i zaštićen je otpornim stakлом Corning Gorilla Glass. Prilikom njegova razvoja tvrtka je proučila komentare i mišljenja više od 500 000 korisnika. Rezultat je telefon koji zadovoljava standarde IP68 i vojne MIL-STD 810G o otpornosti na vanjske utjecaje. Konkretno, Sonim XP3400 Armor, osim što radi u temperaturnom rasponu od -20 do +55 stupnjeva C, može u vodi dubine dva metra izdržati bez posljedica sat vremena, a otporan je i na padove s visine od dva metra na tvrdnu podlogu. Kućište je od ojačanog kompozita baziranog na staklenim vlaknima, a vanjski su dijelovi od posebne gume. Otporan je i na sol, vlagu, pijesak i prašinu te općenito grubo rukovanje i rad u otežanim uvjetima. Telefon je opremljen A-GPS-om, fotoaparatom sa senzorom od 2 MP s LED bljeskalicom. Ima litij ionsku bateriju kapaciteta 1750 mAh.

T. VLAŠIĆ

POKUSNA PLOVIDBA PETE FREGATE F-100

Peta višenamjenska fregata klase Don Alvaro de Bazán (tip F-100), imena Cristobal Colon namijenjena španjolskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici započela je prvu seriju brodograđevnih pokusnih plovidbi i ispitivanja sustava. Plovilo je izgrađeno u brodogradilištu Ferrol u vlasništvu španjolske brodograđevne tvrtke Navantia. Gotovo 80 % broda bilo je izgrađeno na navozu prije samog porinuća. Tako brza gradnja bila je omogućena sustavom integrirane izgradnje koje je za svoje potrebe posebno razvilo samo brodogradilište. Fregate tipa F-100 karakteriziraju duljina preko svega 146,70 metara, duljina vodne linije 133,20 metara, širina preko svega 18,60 metara, gaz 4,84

metara pri maksimalnoj istisnini 5800 tona i maksimalnu brzinu 28,50 čvorova. Pri brzini u službi od 18 čvorova fregata postiže autonomnost do 4500 nautičkih milja s 202 člana posade. Propulzija je kombinirana s dvije GE LM 2500 plinske turbine koje daju 34,8 MW snage i dva dizelska motora snage 9 MW. Fregate imaju krmneni sletnu palubu namijenjenu helikopterima, duljine 26,4 m koja može primiti jedan helikopter. Za tu vrstu fregata španjolska ratna mornarica predviđala je nove helikoptere klase Sikorsky SH-60B LAMPS Mk-III Seahawk dok će postojeći biti modernizirani i nadograđeni.

M. PTIĆ GRŽELJ

PRECIZNO STRELJIVO

Inačice rakete Spike-Spike-ER (Extended Range) i Spike-LR (Long Range) opremljene su optičkim tragačem s CCD (Charge-Coupled Device) ili kombiniranom IIR/CCD (Imaging Infra Red) tehnikom u kombinaciji s fiber-optičkom podatkovnom vezom. To im omogućuje modove lansiranja bilo sa zahvaćanjem prije lansiranja (Lock-On Before Launch - LOBL) ili sa zahvaćenjem cilja nakon lansiranja (Lock-On After Launch - LOAL).

Slikovni sustav tragača omogućuje preko podatkovne veze slanje prema operateru slike taktičke situacije kako bi on mogao pozitivno identificirati cilj prije samog označavanja, precizno definirati koordinate cilja ili pak prekinuti misiju ako npr. u zonu cilja zaluta objekt ili pojedinci koji bi mogli postati neželjena kolateralna šteta, odno-

Kao potencijalna konkurenca MBDA-inom SABER-u javlja se Raytheonov STM (Small Tactical Munition - STM) mase 5,4 kg koji se predviđa za naoružanje besposadne letjelice RQ-7 Shadow 200 Class 3

Opremljena višemodnim tragačem (laserska zraka ili SAL plus IC navođenje u završnoj fazi i sprega INS/GPS) i laserskim blizinskim senzorom, raketa LMM je namijenjena za presretanje ciljeva u rasponu dometa od 400 m do 8 km

Sustav Spike NLOS

ORUŽJE MINIMALNO

Testiranje projektila APKWS

sno žrtva. Budući da se slikovna situacija snima, pohranjeni materijal može poslužiti za analizu štete (Battle Damage Assessment - BDA) nakon svakog djelovanja.

Inačica projektila Spike NLOS (Non Line Of Sight) odlikuje se iznimno velikim dometom do 25 km. Njezina ukupna masa je oko 70 kg. Projektil Spike NLOS je već u operativnoj uporabi u izraelskim oružanim snagama.

Krajem prošle godine Vlada Južne Koreje je najavila nabavu nepoznate količine Spike NLOS raketa. Na međunarodnoj izložbi naoružanja i vojne opreme 2009. godine Izrael je predstavio inačicu Mini-Spike-navođeni projektil namijenjen djelovanju protiv žive sile (Anti-Personnel Guided Weapon - APGW). Tvrta Rafael je potvrdila kako ova inačica ima masu i cijenu koje su tek jedna trećina u odnosu na Spike-LR, dok se njoime omogućuje veći presretački domet od 1,3 km u usporedbi sa Spike-SR.

PRECIZNI PROJEKTIL WGU-59/B APWKS

Kako bi premostile prazninu što je nastala između operativnih mogućnosti sustava top/nevođene rakete i projektila, zračne snage SAD-a težile su za prijelaznim mogućnostima preciznih djelovanja sa svojih borbenih helikoptera. Tako su isprekidano nalazili sredstva za kontinuirane adaptacije sustava 70-milimetarskih nevođenih raketa iz obitelji Hydra. Takvim pristupom nastojao se povećati broj akumuliranih pogodaka po pojedinoj platformi uz istodobno smanjenje troškova u usporedbi s nekom drugom raketom kao alternativnim rješenjem. Razvoj prvog rješenja na tom principu započeo je 2002. godine pod nazivom WGU-59/B Advanced Precision Kill Weapon System (APWKS) i to nakon promjene sponzora (od Kov-a do RM-a SAD-a) i glavnog ugovarača (od tvrtke General Dynamics do BAE Systems). Napredna inačica istog sustava APKWS II na dobrom je putu uskoro ući u serijsku proizvodnju.

Pripremio Danijel VUKOVIĆ

OD POJAVE KONCEPTA ORUŽJA MINIMALNOG KOLATERALNOG UNIŠTENJA (LCD ILI WMD) DO DANAS JE RAZVIJEN VELIKI BROJ PROJEKTILA U RAZNIM INAČICAMA I S MOGUĆNOSTIMA LANSIRANJA S RAZLIČITIH PLATFORMI. LCD PROJEKTILIMA I NJIHOVIM SUSTAVIMA STALNO SE USAVRŠAVAJU POČETNO DEFINIRANI CILJEVI - ŠTO MANJA KOLATERALNA UNIŠTENJA, ŠTO SE PODUDARA S VISOKOM TOČNOSTI TE USMJERENOM I OGRANIČENOM RAZORNOM DJELOVANJU

G UNIŠTENJA (II. dio)

Trenutačno se nalazi u fazi izrade male početne serije (Low-Rate Initial Production - LRIP) te se očekuje njezino testiranje u realnim uvjetima u Afganistanu, gdje bi se trebala lansirati s helikoptera AH-1W i UH-1Y u sastavu američkih marinaca. Razvijaju se također planovi integracije APKWS II na F/A-18 u sastavu američke mornarice i marinaca. Sustav WGU-59/B ima borbene avione u sastavu američkih zračnih snaga i to A-10C i F-16, kao i na ugrađen novi SAL tragač s rasporedom otvaranja preko fiber-optičkog sustava (Distributed-Aperture SAL seeker - DASALS), kojim je omogućeno zahvaćanje cilja pod kutem do 40° od uzdužne osi. Tragač je smješten između pogonskog raketnog motora Hydra Mk66 Mod 4 i bojne glave mase 4,5 kg te udarnog upaljača M423. Njegov minimalni i maksimalni domet presretanja iznosi 1500 m, odnosno 5000 m. Prema navodima tvrtke BAE Systems, cijena pojedinog primjerka WGU-59/B iznosi

jednu trećinu cijene Hellfirea, što znači oko 30.000 američkih dolara.

PROJEKTIL TALON

U međuvremenu su razvijene brojne slične navođene rakete, kako u SAD-u, tako i diljem svijeta. Među onima razvijenim u SAD-u je Raytheonova laserski navođena raketa Talon, bazirana na projektu Hydra, koja rabi digitalni SAL tragač koji ova tvrtka inače rabi na malim taktičkim oružjima (Small Tactical Munition - STM). U skladu sa sporazumom iz 2008. godine o zajedničkom razvoju s grupom Emirates Advanced Investments, s ispitivanjima projektila Talon započelo se u 2009. godini. Tijekom ove godine očekuje se početak proizvodnje istog projektila za oružne snage Ujedinjenih Arapskih Emirata (UAE). Mogućnosti dometa, kao i opcije bojne glave, isti su kao i na APKWS, dok joj konfiguracija njezina tragača smještenog u nosu rakete omogućuje dodatni mod zahvata cilja prije lansiranja (LOBL). Mod LOBL je također svojstven navođenoj raketi

FRANCUSKI PROJEKTIL SYROCOT

Današnji razvojni projekti nevođenih raketa koji uključuju integraciju SAL tragača izvode se u najmanje dva različita druga kalibra. Jedan od njih je francuski navođeni projektil SYROCOT (franc. Système de Roquette à Corrections de Trajectoire), a u fazi je razvoja na temelju Thalesove 68-milimetarske nevođene rakete TDA SNEB (franc. Société Nouvelle des Etablissements Edgar Brandt). Drugi je MBDA-ina 5-inčna laserski navođena raketa Zuni koja uključuje WGU-58/B SAL tragački sustav koji je razvila tvrtka MBDA u suradnji s američkim mornaričko-zrakoplovnim centrom za naoružanje (US Naval Air Warfare Center Weapons Division). Razvoj je započeo 2005., a prvo lansiranje sa zemlje obavljeno je 2009. godine. Sredstva od 25 milijuna dolara za sljedeće faze razvoja u iduće dvije godine koja trebaju rezultirati mogućnošću lansiranja iz zraka, već su osigurana u prvoj polovici prošle godine iako konkretni ugovor još nije potpisani. Nadzvučna laserski navođena raketa Zuni ima visokoeksplozivno-rasprskavajuću bojnu glavu Mk24 mase 18 kg. Opremljena pogonskim motorom Mk71, očekuje se kako će imati domet od 185 km s točnošću 1m CEP u taktičkoj situaciji protiv pokretnih meta kada je lansirana iz standardnog četverocijevnog lansera LAU-10 ovješenog na avionima AV-8B ili F/A-18.

PRECIZNO STRELJIVO

direktnog udara (Directional Attack Guided Rocket - DAGR) i naprednoj laserski navođenoj taktičkoj raketi (Guided Advanced Tactical Rocket, Laser guided - GATR-L), koji je rješenje tvrtke Lockheed Martin i ATK/Elbit. Kao i APKWS i Talon, DAGR je modernizirani projekt sa SAL tragačem i ukupna masa mu je 15,8 kg. Prema navodima publikacije Jane's, DAGR je sada u fazi izrade male početne serije (LRIP) za iračke zračne snage, gdje će se upotrebljavati kao opcija naoružanja transportnih helikoptera Mi-17. DAGR

je također lansiran s helikoptera AH-6, AH-64D i OH-58D i ponuđen je za primjenu na sporijim avionima, na kojima je potvrdio maksimalni domet od 12 km ako je lansiran sa 7000 m. Ako je lansiran sa statičke platforme i s razine mora, maksimalni domet je 5000 m. Raketa GATR-L mase 14,9kg, opremljena Elbitovim SAL tragačem koji je još prije razvijen za GBU-54/B Laser JDAM, potpuno je novi proizvod razvijen na temelju rakete Hydra.

Njezin standardni motor Mk66 ima redizajniranu mlaznicu i rep kako bi se povećale operativne mogućnosti te osiguralo povećanje maksimalne brzine za 30 do 40% pri bilo kojem dometu, kao i povećanje envelope presretanja (minimalno ispod jednog km, maksimalno iznad osam km te maksimalno 15 km u situaciji

Projektil Talon

Tvrtka Rokestan je razvila novi podvjesni lanser i kućište u kojem se dostavlja raketa Cirit. Njezin je maksimalni efektivni domet do kojeg se uspješno navodi osam km s visokom vjerojatnošću pogotka mete dimenzija 3x3 m

Thales LMM

lansiranja s aviona). Njezina je bojna glava standardne srednje veličine Nammo M282 s višenamjenskim penetratorom (razorno/rasprskavajuća s mogućnostima penetracije), koja se već nalazi u uporabi među britanskim i marinskim snagama te SOCOM-u (US Special Operations COMmand). Upaljač ove rakete ima naprednu mogućnost odgode detonacije sa superbrzim i različitim mogućnostima postavki parametara vremenske odgode. Trenutačno na tzv. tehnološkoj razini spremnosti 7 (Technology Readiness Level - TRL 7), operativne mogućnosti GATR-L su demonstrirane na UH-60, OH-58 i AH-64D helikopterima, a planira se i lansiranje s aviona AT-6B.

NAORUŽANJE IZVIDNIČKIH BESPOSADNIH LETJELICA - DENEL IMPI, MBDA SABER, THALES LMM

Široko područje razvoja i primjene specifičnih LCD oružja u budućnosti vidljivo je u opremanju, tj. naoružanju izvidničkih besposadnih letjelica. Posebno razvijene minirakete mogu se integrirati i na klasične avione i helikoptere s posadom. Iako su razvijene na temelju postojećih raspoloživih i nabavljenih kompo-

nenti, novi su koncept i konstrukcija projektila s definiranom namjenom. Južnoafrička tvrtka Denel predstavila je svoj razvojni projekt rakete Impi ukupne mase od 25 kg. Masa njezine višenamjenske bojne glave je 9 kg. Tragač SAL rakete Impi je isti kao i onaj koji se rabi na protuoklopnoj helikopterskoj raketi ZT-6 Mokopa, dok je sustav podatkovne veze (datalink) identičan onom na raketi zemlja-zrak Umkhonto. Domet rakete Impi je 10 km ako se lansira s 4000 m visine i namijenjena je za integraciju na Denelovu besposadnu letjelicu Seeker 400, ali se isto tako može operativno rabiti s lansera na avionima i helikopterima.

Tvrtka MBDA predstavila je obitelj oružja malih bombi s povećanim dometom (Small Air Bomb Extended Range - SABER), koje uključuju slobodnoleteće (mase 4,6 kg) i raketnim motorom pogonjene (mase 13,7kg) inačice. Opremljene sustavom sklopivih krila Diamond Black, osnovna inačica SABER projektila ima spregnuti GPS/INS sustav navođenja te tragač SAL za završnu fazu leta iako se razmatra i mogućnost ugradnje alternativnog TV/IC tragača s mogućnošću podatkovne veze. Bojna glava SABER-a je razorno-rasprskavajućeg tipa i ima masu od 1,8 kg te je projektil dimenzioniran za taktičku bespilotnu letjelicu RQ-7 Shadow u sastavu KoV-a SAD-a i marinaca (US Army/USMC). Iako je prvotno namijenjena za naoružanje bespilotnog helikoptera Schiebel Camcopter S-100, Thalesova višenamjenska

godine Thales je također započeo s ispitivanjima sustava navođenja projektila i SAL tragačem.

NORTHROP GRUMMAN GBU-44/B, SOPGM PROGRAM, RAYTHEON STM

Jedan od najstarijih LCD projektila kojim se koristilo iznad Iraka bio je Northrop Grummanov slobodnoleteći GBU-44/B Viper Strike. On je priлагodba podstreljiva BAT (Brilliant Anti-Tank) koje je originalno

skavajuću bojnu glavu s povećanim područjem zahvata (High Off-Boresight - HOB), točkastu detonaciju i upaljač s modovima odgode. Prvi je put naručena 2008. godine te se sada u proizvodnji nalaze dvije inačice - Griffin A je namijenjena za operativnu uporabu stražnjeg lansiranja s rampi aviona-topovnjača MC-130W i AC-130U, dok se inačica Griffin B lansira prema naprijed iz lansera s helikoptera, besposadne letjelice i manjih aviona. Obje inačice su opremljene hibridnim navigacijskim sustavom s dvojnim modom GPS/INS i SAL tragačem, a opcija sa samo GPS modom omogućuje višestruko istodobno lansiranje na nekoliko ciljeva. Opremljena SAL tragačem u završnoj fazi putanje, potvrđeno je kako je raketa sposobna zahvatiti pokretno vozilo koje se kreće brzinama do 110km/h.

Kao potencijalna konkurenca MBDA-inom SABER-u javlja se Raytheonov STM (Small Tactical Munition - STM) mase 5,4 kg koji se predviđa za naoružanje besposadne letjelice RQ-7 Shadow 200 Class 3. Prema posljednjim podacima, letjelice Shadow u uporabi u Afganistanu suočavaju se s operativnim problemima na visokim temperaturama. Ista je raketa ponuđena kao opcija naoružanja za britanski veći besposadni sustav Watchkeeper ISTAR. Raketa ima promjer od 91mm i duljinu 546 mm te bojnu glavu Nammo Talley mase 2,3 kg. Domet joj je dva km ako je lansirana s oko 1500 m, tj. sedam km ako je lansirana s visine od 4000 m. Njezin ubojiti radijus u djelovanju po neoklopljenim i nebranjениh tzv. mekim ciljevima iznosi pet m, a isto tako može uništiti i lako vozilo. Odvojeno od uporabe na besposadnim letjelicama s ISR (Intelligence, Surveillance & Reconnaissance) namjenom, STM se nudi kao alternativa Griffinu za obuku jer ima slični SAL/GPS sustav navođenja te istodobno manju jediničnu cijenu (20.000 USD) i zauzima manje mesta – dva se STM-a mogu smjestiti u Griffin B-ov SOPGM standardni lanser. ■

Projektil DAGR na zajedničkom nosaču s projektilima Hellfire

laka raketa (Lightweight Multirole Missile - LMM) je od 2010. godine u razvoju te je početnu proizvodnju iniciralo ministarstvo obrane kako bi se integrirale i počele rabiti na višenamjenskim helikopterima Agusta Westland Wildcat Lynx u sastavu britanskih oružanih snaga.

Opremljena višemodnim tragačem (laserska zraka ili SAL plus IC navođenje u završnoj fazi i sprega INS/GPS) i laserskim blizinskim senzorom, raketa LMM je namijenjena za presretanje ciljeva u rasponu dometa od 400 m do osam km, a dvostupanjski joj motor na kruto gorivo osigurava maksimalnu brzinu od 1,5 Macha. Promjer rakete iznosi 76mm, duljina 1,3 m, ukupna joj je masa 13 kg, a tri kg je masa bojne glave. U skladu s planovima, kvalifikacijska bi se ispitivanja rakete trebala provesti tijekom ove godine, tj. prije početka proizvodnje početne serije od 1000 komada inačica sa sustavom navođenja laserskom zrakom. Iste bi rakete trebale biti dostavljene u 2013. godini. Početkom prošle

razvijeno za lansiranje s raketnog sustava za dubinske udare ATACMS Block II (Army TACtical Mi ssile System). Viper Strike ima masu od 19 kg s bojnom glavom od 2,7 kg (1 kg eksploziva) i njegovo originalno oblikovano punjenje je nadopunjeno rasprskavajućom košuljicom. Obljekovano punjenje (shaped charge) odnosi se na eksplozivno punjenje kojim se postiže usmjereno djelovanje energije eksplozije. BAT-ov akustičko-IC sustav navođenja je zamijenjen poluaktivnim laserskim (SAL) tragačem koji je spregnut s GPS navigacijskim sustavom kako bi se postigao povećani domet (iznad 10 km). U početku se ovim projektom opremala besposadna letjelica RQ-5A Hunter, a od 2004. godine unutar programa SOPGM (Stand Off Precision Guided Munitions), integrirao se i na besposadnu letjelicu Predator, AC-130U Spectre topovnjaču te poslije i na marinskiju KC-130J Harvest HAWK topovnjaču. Drugi element SOPGM programa je raketa Griffin mase 15 kg te ima razorno-raspr-

BRISTOL AEROSPACE CRV7

Raketa povećanog dometa Bristol Aerospace CRV7 (Canadian Rocket Vehicle 7) opremljena je sklapajućim letnim površinama i uvedena u naoružanje tijekom 70-ih godina prošlog stoljeća. Do danas je ova raketa jedno od najsnasnijih oružja u svojoj klasi. U sklopu modernizacije razmatra se mogućnost integracije tragača s APKWS II i Talona. Tvrta Bristol Aerospace, koja je dio Magellan grupe, također surađuje s norveškom tvrtkom Kongsberg Defence and Aerospace i radi na projektu CRV-7PG.

Ova je raketa precizno navođena inačica za direktna i indirektna djelovanja koja se koristi tehnologijom sustava navođenja razvijenu za Kongsbergov projektil Penguin i ostale protubrodske projekte iste tvrtke (Naval Strike Missile - NSM). Navođenje projektila CRV-7PG u završnoj fazi putanje vrši se preko GPS koordinata, SAL pretraživanja ili pasivnim radarskim navođenjem.

IZVIĐANJE VOZILIMA

IZVIDNIČKA SE VOZILA TRADICIONALNO U SVOM DJELOVANJU OSLANJAJU ILI NA SILU, TIJEKOM BORBENOG IZVIĐANJA, ILI NA NEPRIMJETNOST - ŠTO JE POSLJEDNJIH GODINA UVELIKE UNAPRIJEĐENO UPORABOM SVE SAVRŠENIJIH TEHNOLOŠKIH RJEŠENJA I SENZORSKIH SUSTAVA

Klasično borbeno izviđanje nije i neće tako brzo izići iz uporabe. Što se neprimjetnog izviđanja tiče, uloge tipa RSTA (izviđanje, nadzor i zahvat cilja, Reconnaissance, Surveillance and Target Acquisition) danas se uglavnom obavljaju ili lakim oklopnim transporterima s pješačkim ophodnjama za kraće izviđanja ili pak kotačnim oklopnim vozilima opremljenim senzorima.

Talijanski Selex Galileo je na temelju svog sustava Janus, instaliранom na vozilima VBM Freccia 8x8, i na temelju iskustava s terena u Afganistanu, počeo razvijati novi, unapredeni uredaj

Dok su takva, posebna izvidnička vozila, dugo služila prije svega za skupljanje podataka za stožere, posljednjih godina na temelju iskustava ratova u Afganistanu i Iraku - specijalizirani izvidnički senzori sve češće služe i za stvaranje ujedinjene senzorske slike prostora, koja zapovjednicima, ali i posadama pojedinih borbenih ili specijaliziranih vozila te vojnicima, pruža prave informacije o situaciji u kojoj se nalaze (Situational Awareness - SA).

Time se, uz veće i masivnije sustave, širi krug uporabe i manjih paketa elektroničkih senzora, kojih onda ima više - uvezujući u sliku sve češće i podatke s ciljničkih senzora pojedinih naprednih oružja (recimo, daljinski upravljenih oružnih stanica na vozilima).

No, u osnovi, tehnički su to sve usporedivi uređaji - često, termovizijske i dnevne kamere visoke rezolucije i dometa, dodatne sklopove za promatranje pri slabijem svjetlu, sve s optičkim i elektroničkim zumiranjem, možda i uz laserske označivače, osvjetljivače i daljinomjere - ovisno o točnoj funkciji. Od senzora se očekuje da, po mogućnosti, pokrivaju puni krug oko vozila,

Izvidnički sustav LSAS3

Specijalizirani izvidnički senzori sve češće služe i za općenito stvaranje ujedinjene senzorske slike prostora, koja zapovjednicima, ali i posadama pojedinih borbenih ili specijaliziranih vozila te vojnicima općenito, daje informaciju o pravoj situaciji u kojoj se nalaze

uz što je veću moguću depresiju i elevaciju zahvata - što uvjetuje i njihovo smještanje u pokretne nosače-glave. Takvi se sustavi ili montiraju direktno na vozilo, ili su im glave sa senzorima postavljene na namjenski jarbol - fiksni ili na teleskopsko izvlačenje - veće ili manje dužine, ovisno o namjeni i željenome dometu cjeline. Neki se od uređaja mogu i skinuti s vozila ili jarbola, kako bi ih privremeno odvojene te namještene na terenska postolja moglo upotrijebiti i pješaštvo.

Na temelju borbenih iskustava pokazalo se dobrim samo senzorsko izviđanje po mogućnosti izvoditi u vožnji, bez ili sa što manje potrebe za stajanjem. Za to je potrebno senzorsku glavu stabilizirati - bilo uporabom softvera za stabilizaciju slike ili kvalitetnije, klasično, žiroskopskim sustavom za stabilizaciju - i zaštititi je od vibracijskih i udarnih oštećenja. Sve to, naravno, podiže efikasnost sustava, ali i njegovu konačnu cijenu.

Do sada su se ovakvi senzorski sustavi stvarali i nabavljali odvojeno od samog vozila koje nakon opremanja bude izvidnička platforma. To je značilo da se senzori i njima pripadajuća elektronika te vodovi, u vozilo ugrađuju naknadno. Uz dodatno ožičavanje vozila, to je u pravilu značilo i dodatne potrebe za energijom (pa i dodatne izvore energije), te naknadnu ugradnju konzola ili ekrana - što, među ostalim, povećava težinu vozila, komplicira održavanje, a mijenja i količinu te raspored njihova korisnog prostora. Ne bi li se doskočilo svim ovim, i ne baš korisnim "dodatanim osobinama" izvidničkih vozila, posljednjih je godina sve izraženija težnja k unificiranju unutarnje digitalne osnove vozila - elektroničkog sustava vozila, na koji se onda spajaju pojedini razni vanjski senzori, montirani na vozilo. Time možemo i kod ovakvih vozila naslutiti trend usporediv s onim što je prije 40-ak godina zahvatio zrakoplovstvo - uspostavu "podatkovne magistrale" na razini vozila kao platforme, na koju se onda priključuju različiti izvori podataka.

SENZORSKI PAKET

Na francusko 4x4 vozilo Panhard VBL (Lako oklopno vozilo, Véhicule Blindé Léger) - upotrijebljeno za infiltriranje u 2. husarskoj pukovniji, ili za izviđanje u oklopnim postrojbama planira se

Foto: US Army
Specijalizirani izvidnički senzori sve češće služe i za stvaranje ujedinjene senzorske slike prostora

montirati daljinski upravljanu oružnu stanicu Wasp. Taj proizvod suradnje tvrtki Panhard i Sagem (koji je dio Safran grupe), upravljiv je iz vozila, a uz strojnici MAG58 u kalibru 7,62 mm uvezuje i optoelektronički ciljnički sklop za dnevna i noćna djelovanja. No, upravo je to dio cjeline koji se planira dodatno unaprijediti jačim kamerama, kako bi se dobio sustav Wasp Observer što će uz ciljničke izvršavati i izvidničke zadatke.

Ovakav se integrirani sustav razlikuje od američkog Raytheonova sustava Lras3 ("Long Range Advanced Scout Surveillance System"). Iako se i američki senzorski paket montira na 4x4 vozilo - ponajprije na HMMWV - radi se o bitno masivnijoj napravi, koja bez integriranog oružja sarma teži oko 50 kilograma. U uporabi je od 2007. godine, a zahvaljujući videosustavu i Gen.2 termalnoj kamери, može uočiti cilj udaljen i do 15 kilometara. Inačica FS3 (Fire Support Sensor System) sustava Lras3 može tako uočen cilj i osvijetliti za gađanje laserski navođenim bombama. Na temeljima ovog sustava je Raytheon do 2009. razvio i mrežnu verziju sustava Lras3 - koja podatke može slati drugim sustavima, kao TOW Itas ili Bradley Ibas - ali i

SiVAN je bio instaliran u marinskem teh-nološkom demonstratoru za Marine Personnel Carrier, gdje ga se opisivalo kao digitalnu kralježnicu vozila - koja je bila u stanju ujediniti senzorsku sliku iz velikog broja izvora

takozvani sustav eLras, koji ima termalnu kameru Gen.3 u paketu koji je upola manji od originalnog Lras3 sustava, sa samo 23 kilograma težine. Israel Aircraft Industriesova podružnica Tamam, specijalizirana za žiroskopski stabilizirane elektrooptičke sustave, ušla je na područje senzora za vozila svojim sustavom Pop-200 (Plug-in Optronic Payload- POP), namijenjenim za montažu na jarbole od 15 metara. On je ugrađen u nosač-glavu promjera 10 inča (25,4 cm), stabiliziranu po dvije osovine, koja daje polje pokrivanja od 360 stupnjeva s mogućim nagibom između +100 do -40 stupnjeva. U 6,3 kilograma težine, ima termalnu kameru, gotovo-IC TV,

Na temelju borbenih iskustava pokazalo se dobrim senzorsko izviđanje po mogućnosti izvoditi u vožnji, bez ili sa što manje potrebe za stajanjem. Za to je opet potrebno senzorsku glavu stabilizirati - bilo uporabom softvera za stabilizaciju slike ili kvalitetnije, klasično, žiroskopskim sustavom za stabilizaciju - i zaštititi je od vibracijskih i udarnih oštećenja. Sve to, naravno, podiže efikasnost sustava, ali i njegovu konačnu cijenu.

IZVIDNIČKI SUSTAVI

laserski daljinomjer i pokazivač - sve to s ugrađenom funkcijom automatskog praćenja. Ovu je senzorsku glavu moguće u terenskim uvjetima zamjeniti naprednjom, Pop-300 glavom, koja daje ponešto poboljšanu termovizujsku kameru uz smanjeni nagib (+90 do -25 stupnjeva). Razvijen je i model Pop-300 D ("Designator"), te Pop-300 LR vrlo dugog dometa detekcije - gdje se na uređaju od 19 kilograma težine dobiva dvostruko veći domet detekcije od onog s Pop-200. Nakon uspjeha ove linije uređaja, Tamam se okušao i u lakšoj Mini-Pop liniji senzora. Promjer glave je 8 inča (20,3 cm), težina 9,5 kg, a za montažu između same senzorske glave i vozila je razvijen i sustav kompenzacije udaraca i vibracija. Potpuno stabilizirani senzori pokrivaju polje od 360 stupnjeva oko vozila, uz nagib između +100 do -25 stupnjeva, a glava obuhvaća - hlađenu termovizujsku kameru, dnevnu TV kameru u boji i laserski daljinomjer (laserski pokazivač i opcija automatskog praćenja cilja su opcionale). Prvi kupci takvog Mini-Pop sustava su bili Česi, koji su njime nadogradili dio svojih vozila Pandur 8x8, da bi nakon toga Tamam prionuo razvoju i dodatnih varijanti - Mini-Pop D ("Designator"), s poboljšanom termovizujskom kamerom, CCD TV kanal s gotovo-IC modom rada, laserski daljinomjer i osvjetljivač s preciznošću unutar pet metara (te opcijom ugradnje laserskog označivača i opcije automatskog praćenja označe-

Na francusko 4x4 vozilo Panhard VBL (Véhicule Blindé Léger ili Lako oklopno vozilo) - upotrijebljeno za infiltriranje u 2. husarskoj pukovniji, ili za izvidjanje u oklopnim postrojbama planira se montirati daljinski upravljanu oružnu stanicu Wasp

Mini-Pop je stabilizirani senzor, pokriva polje od 360 stupnjeva oko vozila, uz nagib između +100 do -25 stupnjeva, a glava obuhvaća - hlađenu termovizujsku kameru, dnevnu TV kameru u boji i laserski daljinomjer

Kamera Eica instalirana je u sustav Janus

IZVIDNIČKI SUSTAVI

nih ciljeva); i Mini-Pop Gtads (Ground Target Acquisition and Designation System), koji se može lagano odvojiti s vozila i upotrijebiti u pješaštvu. Talijanski Selex Galileo je na temelju svog sustava Janus, instaliranom na vozilima VBM Freccia 8x8, i skustava s terena u Afganistanu, počeo razvijati novi, unapređeni uređaj. Uz termalnu kameru Erica, ovaj put s TV detektorom punе veličine (oko 20 posto dalji domet otkrivanja od prijašnjih senzora), TV kameru u boji i laserski daljinomjer, novi je uređaj nazvan Janus RSTA. Uz paletu programski ugrađenih mogućnosti - detektiranje promjena slike, automatskog prepoznavanja ciljeva i njihova praćenja nakon prepoznavanja - senzorska će se glava moći odvajati s vozila i monitoriti na tronožna postolja za odvojenu uporabu. Uređaj će biti moguće integrirati u široku digitalnu mrežu talijanskog borbenog zapovjednog sustava Forza NEC.

ARHITEKTURA ELEKTRONIKE VOZILA

Na temelju iskustva posljednjih godina, Velika je Britanija u kolovozu 2010. donijela svoj Def Stan 23-09 - Generic Vehicle Architecture Design, obrambeni standard razvijen u suradnji s industrijom, kojim se pokušalo strukturirati pristup integraciji nove opreme, pa i elektrooptičkih i IC senzora, u vozila. Prvo bi vozilo u standaru 23-09 trebalo biti LPPV Foxhound (Light Protected Patrol Vehicle), za čijih bi oko 200 komada Thales UK trebalo osigurati i ugraditi električnu i elektroničku arhitekturu (Electrical and electronic architecture - E2A). Time bi ova vozila trebala dobiti GVA (Općenitu arhitekturu vozila, Generic Vehicle Architecture), zasnovanu na ujednačenoj ethernet podatkovnoj magistrali, računalima, multifunkcijskim zaslонima za posadu, sustavom upravljanja potrošnjom električne energije, te digitalnim dnevnim/noćnim i termovizijskim kamerama visoke rezolucije. Pri tome će se na zaslonima sustava moći prikazivati slike sa senzora na vozilu, ali i iz vanjskih izvora - dajući time posadi i široku informaciju o situaciji u okolini. Donekle sličan koncept arhitekture vozila, ali u Kopnenoj vojsci SAD-a, nazvan je VICTORY (Vehicular Integration for C4ISR/electronic warfare

Foto: Ministarstvo obrane Češke republike

Na češkom oklopnom vozilu Pandur II postavljen je izvidnički sustav Mini-Pop

Izvidnički sustav Janus
na vozilu Iveco LMV

inTerOpeRabilitY). Poznavatelji tvrde da je njegova ideja eliminirati: redundantnosti u opremi, naknadno dodane sustave, kompleksno kabliranje i neprekidno rekonfiguiranje vozila - ne bi li se time smanjilo troškove tijekom životnog ciklusa vozila i maksimiziralo fleksibilnost, smanjilo veličinu i težinu vozila te time smanjilo i potrebe za električnom energijom i hlađenjem. U tom je smjeru krenuo i Northrop Grumman Electronic Systems, koji je razvio sustav SiVAN (Smart integrated Vehicle Area Network), kompatibilan konceptu VICTORY. To je, u osnovi, prstenasta ethernet podatkovna sabirnica, koja u vozilu zamjenjuje pojedinačno ožičenje za raznu odvojenu opremu - radiodređaje, DVE (Driver's Vision Enhancers) vozačke kamere, stražnju IC kameru, ciljničke sustave oružja, GPS, i elektrooptičke/IC senzore s poljem od 360 stupnjeva. SiVAN je bio instaliran u marinском tehničkom demonstratoru za Marine Personnel Carrier, gdje ga se opisivalo kao digitalnu kralježnicu vozila - koja je bila u stanju ujediniti senzorsku sliku iz velikog broja izvora i onda je podijeliti na uporabu u više vozila (koja nisu davala ulazne podatke u sliku) i odvojenih taktičkih zapovjednih središta. Ove su sposobnosti toliko oduševile naručitelje, da je već gotovo sigurno da će sustav SiVAN biti nezaobilazan u budućim novim vozilima, a vjerojatno i kao dio budućih programa produljenja životnoga vijeka marinског amfibijskog jurišnog vozila AAV-7A1. ■

Israel Aircraft Industriesova podružnica Tamam, specijalizirana za žiroskopski stabilizirane elektrooptičke sustave, ušla je na polje senzora za vozila svojim sustavom Pop-200 (Plug-in Optronic Payload - POP), namijenjenim za montažu na jarbole od 15 metara. On je ugrađen u nosač-glavu promjera 10 inča (25,4 cm), stabiliziranu po dvije osovine, koja daje polje pokrivanja od 360 stupnjeva s mogućim nagibom između +100 do -40 stupnjeva. U 6,3 kilograma težine, ima termalnu kameru, gotovo-IC TV, laserski daljinomjer i pokazivač - sve to s ugrađenom funkcijom automatskog praćenja

RAZREDNI MENADŽMENT

Menadžment u obrazovanju je koordinacija ljudskih i materijalnih potencijala u području odgoja i obrazovanja kako bi se postigli ciljevi utvrđeni državnom, lokalnom i školskom prosvjetnom politikom. Na kvalitetno ozračje škole utječe kvalitetno vodstvo kao i svi prosvjetni djelatnici: pedagozi, nastavnici, polaznici i administrativne službe. Nastavnik nije više samo izvor znanja nego je sve više medijator, voditelj, posrednik i savjetnik učenika. Zadaća mu je da uz što manje intervencija, postavlja razinu kognitivnog izazova kako bi kod polaznika pobudio usvajanje novog znanja. Sam polaznik traži i procjenjuje izvore znanja te se njima, primjereno svojim individualnim sposobnostima, koristi za ostvarenje zadanog cilja. Suvremeno opažanje nastavnika kao refleksivnog praktičara i akcijskog istraživača ne isključuje, nego naprotiv, potencira

Velika je razlika između upravljanja, rukovodenja i vođenja. Upravljanje je viša razina, to je zapravo funkcija vlasnika koja se zasniva na pravnoj regulativi i po svojoj naravi je upravno-administrativna funkcija. Samo upravljanje je izuzetno pravno regulirano pa mu je time autonomija vrlo mala

STILOVI VOĐENJA

SUVREMENI ŠKOLSKI SUSTAVI, A SAMIM TIME I VOJNI ŠKOLSKI SUSTAVI, DA BI ZADOVOLJILI IZAZOVE SADAŠNJCICE SVE SE VIŠE KORISTE EKONOMSKIM ZNANOSTIMA U RAZVOJU ŠKOLSKIH INSTITUCIJA. POJAM MENADŽMENTA U ODGOJU I OBRAZOVANJU PRISUTAN JE POD RAZNIM NAZIVIMA: PROSVJETNI MENADŽMENT, PEDAGOŠKI MENADŽMENT, OBRAZOVNI MENADŽMENT, ŠKOLSKI MENADŽMENT I SL.

U teoriji i praksi imamo razne stilove vođenja

važnost nastavničkih vještina i njihove kompetentne primjene u složenim odgojno-obrazovnim situacijama. (Mušnović, Vasilj, Kovačević. 2010.). Polaznicima škola se stalno mora dosljedno pokazivati što se od njih očekuje, viša kvaliteta rada kao i brži napredak u usvajaju znanja. Škola danas djeluje u složenim demokratskim uvjetima što sve više otežava ostvarivanje odgojno-obrazovnih zadaća. Kyriacou (2001.) napominje da je najvažnija zadaća s kojom se susreće učitelj pobuditi i održati učeničko sudjelovanje u radu cijeli nastavni sat da bi se postigli željeni pedagoški ciljevi. Kvalitetno vođenje nastavnog sata obuhvaća sva umijeća potrebna da

Andrija KOZINA

nastavnici. U vođenju se više može govoriti o prevladavanju jednih ili drugih karakteristika. (Bognar, L. Matijević, M. 2002.)

Moguće je definirati četiri vrste stilova vođenja razreda, a samim time i četiri vrste učitelja a to su: autokratski, demokratski, emocionalni i laissez-faire učitelji.

STILOVI VOĐENJA RAZREDA

Da bi se razumio stil vođenja razreda, potrebno je prvo razjasniti menadžerski stil. To je općeniti način ponašanja i djelovanja menadžera. Pobliže ga određuje odnos prema suradnicima i podređenima, način postavljanja ciljeva, odlučivanja, komunikacije, kontrole i sl. (Poslovni rječnik. 1995, p. 325 i 326) Vođenje je utjecaj na jednu ili više osoba, s ciljem promjene njihova gledišta ili ponašanja (Ammelburg, 1992.). Utjecajati na druge može se samo na osnovi straha ili povjerenja. Vođenje se danas polako mijenja u suradničko ili timsko vođenje. Nastavnik stvara partnerske odnose s učenicima i motivacijsko ozračje u učionici, razredu. Vođenje se u velikoj mjeri oslanja na suradnju nastavnika s učenicima. Nastavnik kao prvo mora stvoriti kvalitetno ozračje, u kojem se mora znati tko treba što poduzeti za dobrobit škole, razreda i samog učenika. Da bi vođenje bilo što učinkovitije, treba uključiti motivaciju, kvalitetnu komunikaciju i zajedničko kreiranje

Foto: US Army

NJA RAZREDA

se osigura maksimalno sudjelovanje polaznika u provedbi nastavnog procesa.

UPRAVLJANJE, RUKOVOĐENJE I VOĐENJE U ODOGU I OBRAZOVANJU

Potrebno je napraviti razliku između upravljanja, rukovođenja i vođenja u odgoju i obrazovanju. Upravljanje je viša razina, to je zapravo funkcija vlasnika koja se zasniva na pravnoj regulativi i po svojoj naravi je upravno-administrativna funkcija. Upravljanje je izuzetno pravno regulirano pa mu je autonomija vrlo mala.

Rukovođenje je izvršna funkcija upravljanja i odnosi se na usklađivanje svih ljudskih, materijalnih i drugih potencijala s ciljem ostvarivanja neke obrazovne ustanove. Samo rukovođenje je dijelom regulirano raznim propisima ali uvek ima mogućnosti domišljatosti i kreativnosti u raznim životnim situacijama.

Vođenje je podsustav i odnosi se samo na usklađivanje svih raspoloživih resursa za ostvarenje ciljeva obrazovne ustanove ili škole. Ono čini okosnicu djelovanja u samoj ustanovi i svrha mu je uspješno ostvarenje odgojnih ciljeva. To je rad struke i on se ne nalazi u zakonskim regulativama i pravilnicima nego u znanstvenim spoznajama stoga je autonomija nastavnika velika. Na slici 1 lakše se može vidjeti povezanost između upravljanja, rukovođenja i vođenja.

UPIĆNIK O OSOBNOM STILU VOĐENJA

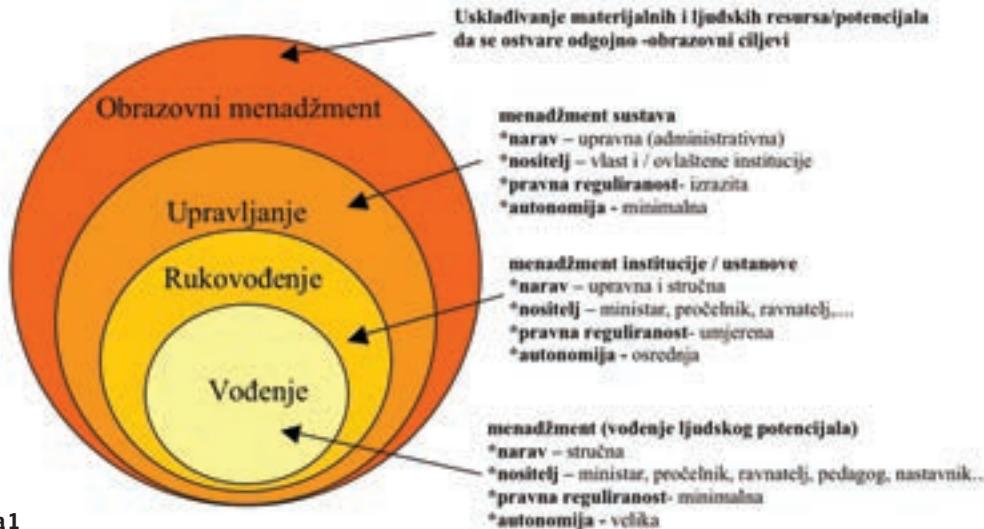
U teoriji i praksi imamo razne vrste stilova vođenja. Najčešće se kao temeljne osobine stilova navode osobni karakter voditelja, odnosi između nadređenog i podređenog, iskorištavanja položaja i dodijeljenog autoriteta kao i sam odnos prema izvršenju dobivene zadaće. U praksi se rijetko susreću potpuno autoritarni i potpuno demokratski

Vodenje je podsustav i odnosi se samo na usklađivanje svih raspoloživih resursa za ostvarenje ciljeva obrazovne ustanove ili škole. Ono čini okosnicu djelovanja u samoj ustanovi i svrha mu je uspješno ostvarenje odgojnih ciljeva. To je rad struke i on se ne nalazi u zakonskim regulativama i pravilnicima nego u znanstvenim spoznajama pa je autonomija nastavnika velika

ciljeva. Glasser (1994.) napominje da kvalitetni nastavnici upravljaju učenicima bez prisile.

Razni autori navode različite klasifikacijske stilove vođenja s obzirom na upotrebu autoriteta u nastavi. Rahan i Ruschel su podijelili stilove vođenja na tri kategorije: autokratski stil, demokratski-partnerski stil i laissez-faire stil. Ammelburg (1993.) prepoznaje autoritaran, direktni i integrativni stil vođenja, Gerken razlikuje transakcijsko, suradničko i transformacijsko vođenje. Različiti su nazivi stilova vođenja ali prilikom opisivanja samog stila nema velikih razlika u poimanju. Razlikuju se četiri osnovna stila vođenja, autokratski, demokratski – partnerski, emocionalni i laissez-faire stil vođenja. Stilovi vođenja određuju same učitelje pa stoga imamo autokratskog učitelja, demokratskog učitelja, emocionalnog učitelja i laissez-faire učitelja.

RAZREDNI MENADŽMENT

Slika 1

Autokratski učitelj - stil vođenja u kojem je sva moć i vlast u rukama jedne osobe. To je stari tradicionalni učitelj koji ima visoka očekivanja od učenika. Kod njega vlada rad, red i disciplina. Njegova predavanja su većinom usmena izlaganja gdje učenici točno zapisuju predavanje i na temelju zabilježaka izlaze na ispite. Vrlo je strog, ne dopušta prekidanje njegovih predavanja, nikakva pitanja nisu poželjna. Nastava mu je strogo strukturirana s jasnim pravilima ponašanja na satu koje stalno kontrolira. Vođenje nastave ostvaruje prijetnjama i kaznama. U svom radu stvara atmosferu straha, dok on govori, učenici moraju šutjeti. Cijeni poslušnost, bespogovorno izvršenje dobivene zadaće točno onako kako je on odredio.

Demokratski učitelj - stil vođenja gdje se dopušta podređenima sudjelovati u procesu donošenja odluke. U svojim se predavanjima koristi dijaloskom metodom nastave. Vrlo dobro zna sposobnosti učenika i zahtjevi su mu malo iznad sposobnosti osobe. Prije nego doneće odluku voli raspravljati s učenicima i voli izraziti svoje mišljenje. Uvijek komunicira s učenicima, voli da mu se prekine predavanje ako nešto nije razumljivo ili jasno. Uvažava mišljenja svojih učenika, pokazuje veliku brigu i razumijevanje za svaki problem u razredu. Ponaša se kao prijatelj prema uče-

Povezanost između upravljanja, rukovodenja i vođenja (Staničić, 2006)

nicima, i njegovi učinci na druge su vrlo pozitivni. U svom radu potiče samopoštovanje i samopouzdanje učenika. Njegovi učenici sami donose odluke o svom učenju a sa tim time preuzimaju odgovornost.

Emocionalni učitelj - stil vođenja u kojem se prate potrebe podređenih i na njihovo reagiranje donose odluke. Usmjerena je na učenika, stalno prati kako reagiraju učenici i

koje su njihove emocionalne potrebe. Njegov je stav da se za uspjehno učenje treba stvoriti pozitivna, ugodna socioemocionalna klima, uspjehnije se uči u atmosferi veselja, zabave nego torture i straha. Sva svoja predavanja usmjerava na potrebe učenika, čak i na štetu obrazovnih sadržaja. Pokazuje mnogo topline i pozitivnih osjećaja, nikada ne zanemaruje školska

Upitnik s kojim je Santrock (2005.) pokušao odrediti osobne stilove vođenja učitelja u razredu

R.br.	TVRDNJA	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Neodlučan sam	Slažem se	U potpunosti se slažem
1	Ako učenik remeti red, bez rasprave ču ga zapisati radi kazne.	1	2	3	4	5
2	Učenicima ne želim nametati nikakva pravila.	1	2	3	4	5
3	Dok učenici slušaju predavanje u razredu moraju vladati red i tišina.	1	2	3	4	5
4	Brinem ne samo o tome što, već i kako učenici uče.	1	2	3	4	5
5	Nije moj problem ako učenik kasni sa izradom domaće zadaće.	1	2	3	4	5
6	Ne želim kažnjavati učenike jer to može povrijediti njihove osjećaje.	1	2	3	4	5
7	Pripreme za nastavu nisu vrijedne truda.	1	2	3	4	5
8	Uvijek nastojim objasniti zašto vrijedi neko pravilo ili odluka.	1	2	3	4	5
9	Ne prihvataćam isprake za kašnjenje.	1	2	3	4	5
10	Promišljanja učenika važniji su mi nego kontrola razreda.	1	2	3	4	5
11	Učenici znaju da smiju prekinuti predavanje ako imaju pitanja.	1	2	3	4	5
12	Potičem učenike da pokazuju svoje emocije.	1	2	3	4	5

Foto: US Army

postignuća učenika. U svom radu potiče suradničke, partnerske, a ne natjecateljske odnose. Razredna klima je kao mala obitelj, svi su povezani i brinu jedni o drugima, učenici rado dolaze u školu.

Laissez – faire učitelj – stil vođenja gdje se ne upleće u rad podređenih, oni imaju veliku slobodu i odriješene ruke u svom ponašanju i radu. Zaokupljen je samim sobom i svojim problemima, nije previše zainteresiran što se događa s učenicima i odgojno-obrazovnim procesom. Svaku dobivenu zaduću odradi s minimalnim utroškom energije. U nastavi je prisutna pasivnost i prepusta se inicijativa i odgovornost učenicima. Glavni cilj mu je da mirno i sa što manje sukoba obavi svoj rad, u ocjenjivanju je popustljiv. Nema potrebe mijenjati svoju nastavu, ne uvodi nove nastavne metode i sadržaje. Učenici na njegovoj nastavi nameću svoja pravila, snižavaju akademске kriterije. Bitno mu je da se bliži kraj nastave i da sve prođe bez zapitki-vanja i sukoba.

USPJEŠAN NASTAVNIK

Uspješan nastavnik mora biti i uspješan vođa. Vođenje kao najniži oblik menadžmenta jest autonoma funkcija koja može pridonijeti uspješnosti odgojno-obrazovnog procesa. "Osim znanja i stručnosti, nastavnik mora imati i sva obiljež-

ja kvalitetnog i uspješnog vođe". (Brajša, 1995: 130). Raznolike teorije o stilovima vođenja u nastavi samo potvrđuju činjenicu da je vođenje vrlo složen i sveobuhvatan fenomen u kojem se malo toga može bezuvjetno tvrditi. Svaki nastavnik stjecanjem radnog i pedagoškog iskustva izgraditi će sam svoj stil vođenja koji ne mora biti povezan s bilo kojim od navedenih. Vrste vođenja kao što su autoratrsko, autorativno, direktivo, hijerarhijsko i birokratsko otežava vođenja a demokratsko, partnersko, emocionalno, suradničko, kolegijalno, participirajući i humanističko podupire odgojno – obrazovni proces u školama.

Hrvatsko vojno učilište (HVU) "Petar Zrinski" kao jedina visokoobrazovna vojna ustanova u Republici Hrvatskoj ima dvojnu ulogu – izobrazba novog osoblja i cijeloživotna izobrazba postojećeg časničkog i dočasničkog kadra kako bi se mogli zadovoljiti sve veći i složeniji zahtjevi koji su pred suvremenim oružanim snagama. Funkcija odgoja i obrazovanja u vojnim školama jest prenošenje potrebnih društvenih vrijednosti, obrazovanje časnika i dočasnika za najodgovornije dužnosti u Oružanim snagama Republike Hrvatske te pobuđivanje zanimanja za njihov sveukupan napredak. Da bi se navedena zadaća mogla kvalitetno provesti, potreb-

— □ —
Teorije o stilovima vođenja u nastavi potvrđuju da je vođenje vrlo složen i sveobuhvatan fenomen

ni su osposobljeni nastavnici koji uvelike sudjeluju svojim stilom vođenja nastave u provedbi odgojno-obrazovnog procesa. Nastavniku na Hrvatskom vojnom učilištu usložnjava se proces poučavanja jer on prije svega mora biti vojnik, časnik a tek onda nastavnik. Koji je stil vođenja razreda najbolji za nastavnika ovisi o vlastitu nastavnom iskustvu, prethodnim znanjem polaznika, veličini samog razreda, planiranim oblicima provedbe nastave i dr. Mušanović navodi (1988.: 43) da se svrha obrazovanja nalazi u čovjeku samom, u ljudskom istraživanju i razvijanju mnogostrukih potencijala kojima raspolaže. Samim time se nameće važnost kompetentnog vojnog nastavnika koji je spreman stvoriti pozitivno školsko okružje za kvalitetnu interakciju između nastavnika i polaznika, a u tome mu pomaže njegov stil vođenja razreda. Ako želimo imati istinsko demokratsko društvo, tada moramo prije svega demokratizirati svoje škole jer u njima počinje demokratizacija svakog društva. ■

LITERATURA:

- Ammelburg, G. Organismus Unternehmen, ECON, Dusseldorf, 1993.
- Bognar, L. Matijević, M. Didaktika, Zagreb, Školska knjiga, 2002.
- Brajša, P. Sedam tajni uspješne škole, Zagreb, Školska knjiga, 1996.
- Glasser, W. Kvalitetna škola, Zagreb, Educa, 1994.
- Gutić, D. Psihologija za menedžere, Zagreb, Turistkomerc, 1991.
- Kyriacou, C. Temeljna nastavna umijeća, Zagreb: Educa, 2001.
- Livazović, G. Pedagoško razvojno-savjetodavna djelatnost s aspekta primjene informacijsko-komunikacijske tehnologije, Život i škola, 20, 173-184, 2008.
- Mušanović, M. Permanentno obrazovanje nastavnika. Izdavački centar Rijeka, Rijeka, 1988.
- Vasilj, M. Kovačević, S. Vježbe iz didaktike, Hrvatsko futurološko društvo, Rijeka, 2010.
- Perko, A. Mlinarević, V. Gajger, V. Učinkovita vođenja u osnovnim školama, Odgojne znanosti, 11 (2), 67-84., 2009.
- Staničić, S. Menadžment u obrazovanju. Rijeka: Sveučilišna knjižnica, 2006.
- Santrock, J.T. Adolescence, New York, 2005.

Za razliku od vojnih struktura dotadašnjih indijskih država, oružane su snage Carstva Maurya vrlo detaljno obrađene u djelu Arthasastra

PODLISTAK
**RATNA
POVIJEST
INDIJE**

**U ORGANIZACIJI
SUSTAVA UPRAV-
LJANJA I ZAPOVI-
JEDANJA VOJSKE
MAURYJA UVEDENO
JE POSEBNO TIJELO,
KOJE JE FUNKCIONI-
RALO NA TEMELJIMA
STOŽERNOG RADA**

Asoka je možda i najznačajnija osoba starog doba Indijskog potkontinenta

Vojska Carstva MAURYA

Nakon smrti Aleksandra Velikog, njegove su se postrojbe povukle s Indijskog potkontinenta. To je za oružanu pobunu iskoristilo domicilno stanovništvo Punjaba i Sindha, koju je vodio Chandragupta Maurya. O njegovu podrijetlu i naobrazbi poznato je vrlo malo, ali se prepostavlja da je bio iz ratničke kaste kshatrija. Svrgnuo je satrapije koje je uspostavio Aleksandar Veliki, a zatim je zbacio omraženog kralja Magadhe i zauzeo njegovo prijestolje 321. godine pr.n.e. Ukrzo je stvorio vrlo snažnu vojsku, kojom je odbio pokušaj Seleuka, vladara Sirije i Babilona, da povrati pokrajine istočno od rijeke Ind. Na krilima te pobjede, svome je carstvu pripojio velike dijelove današnjeg Afganistana i Beludžistana, stvorivši moćno Carstvo Maurya.

VRHOVNI VOJNI SAVJET

Za razliku od vojnih struktura dotadašnjih indijskih država, oružane su snage Carstva Maurya vrlo konkretno i detaljno obrađene u djelu Arthašastru, koje je napisao Kautilya, prvi savjetnik Chandragupta. Vojsku su i dalje činila četiri roda – pješaštvo, konjaništvo, bojna kola i ratni slonovi, pri čemu se dominantna uloga u bitki davala slonovima i bojnim kolima. Konjaništvo i pješaštvo imalo je ulogu borbene potpore. Međutim u organizaciji sustava upravljanja i zapovijedanja uvedeno je posebno tijelo, za koje bi se moglo reći da je imalo određene elemente vojnog stožera, jer je funkcioniralo na temeljima stožernog rada. Nai-mje, vrhovni je zapovjednik vojske

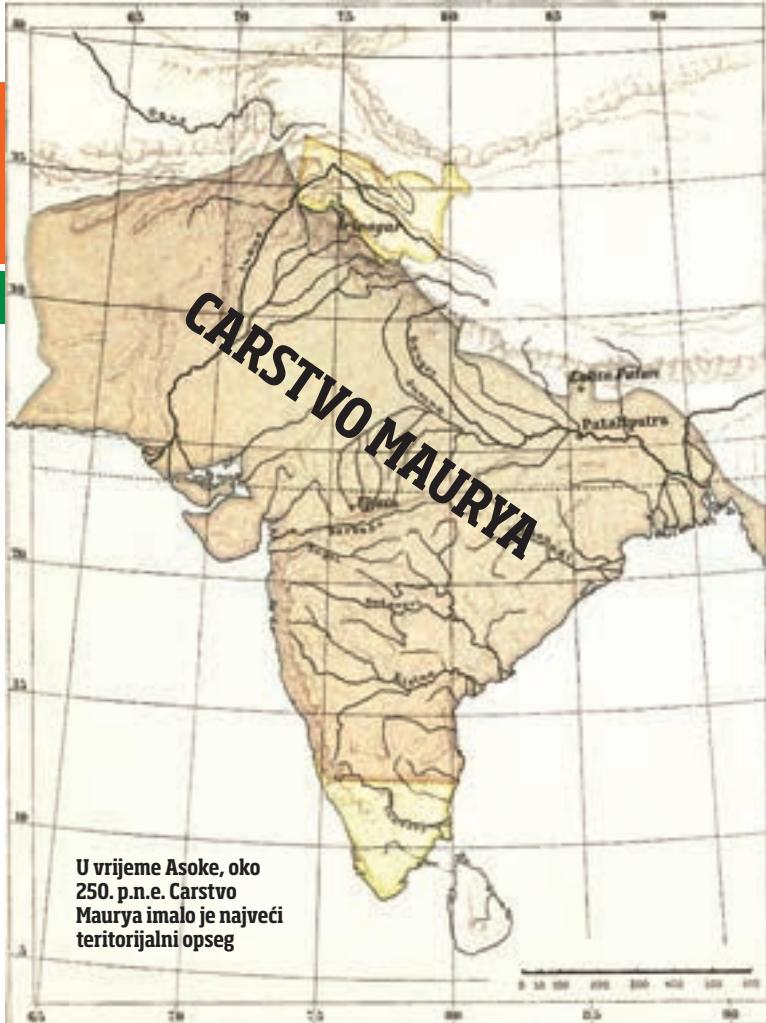

Indijski lavovi, koji su danas službeni grb druge najmogoljednije svjetske države, podrijetlom su upravo iz doba Carstva Maurya

bio vladar osobno, a vojskom je upravljao preko vrhovnog savjeta od 30 ljudi, podijeljenog na šest segmenata – mornarica, konjaništvo, pješaštvo, transport, bojna kola i slonovi, od kojih se svaki detaljno skrbio za povjereno područje. Posebno osoblje bilo je odgovorno za nabavu i održavanje naoružanja i opsadnih sprava.

NASLJEDNE POSTROJBE

Osim po rodovima, vojska je bila ustrojena i prema kvaliteti vojničkog sastava i socijalnom podrijetlu, što je neminovna posljedica izrazitog kastinskog uređenja društva. Dijelila se na pet klasa – nasljedne postrojbe, najamničke postrojbe, postrojbe zanatskih staleža, pomoćne snage i savezničke postrojbe. Najkvalitetnijima su smatrane nasljedne postrojbe, koje su bila udarna snaga vojske, a popunjavane su samo iz redova kaste kshatrija. Vojna služba se u toj kasti prenosila generacijski, s oca na sinove i bila je potpuno profesionalna. Razumljivo, nasljedne postrojbe popunjavale su prije svega udarni dio vojske – postrojbe bojnih kola i ratnih slonova, te djelomično i konjaništvo. Inače, konjaništvo je uglavnom popunjavano najamnicima, vrlo često perzijskim ratnicima vičnim borbi na konju. Oni obično nisu uživali povjerenje zapovjednog sastava, zbog čega su najčešće bili potpora glavnim snagama. Postrojbe zanatskih staleža sastavljane su ponajprije pripadnicima kaste vaishya i uglavnom su bili pješaštvo. Za razliku od nasljednih postrojbi ili plaćenika, ove postrojbe nisu bile dio stajaće vojske,

već su novačene u ratnoj opasnosti ili za potrebe vojnih pohoda. Slično je i s pomoćnim snagama koje su novačene iz barbarских plemena ili od stanovništva na zauzetim prostorima. Kako je borbeni moral pomoćnih snaga u pravilu bio izrazito nizak, uz često dezterterstvo i izbjegavanje bitke, služili su jedino za sekundarne zadaće.

USAMLJENI SAVEZNICI

Savezničke snage bile su postrojbe država s kojima je Carstvo Maurya sklapalo vojne saveze. Obično se radilo o suradnji iz krajnje nužde ili zbog lakšeg ostvarivanja potpuno komplementarnih strateških interesa. Suradnja nije uključivala značajnija posezanja u strukturu oružanih snaga, te principe uporabe njihovih postrojbi. Načelno su u takvim savezima strateški ciljevi dogovarani na najvišoj razini, a na nižim razinama svaka sudionica saveza je samostalno realizirala svoje operativne ciljeve. Svaka je sudionica koalicije planirala i izvodila borbena djelovanja samostalno, a napadnuta je zemlja bila prisiljena usporedno ratovati na dvije strane. Nakon ratnih operacija i eventualnog ostvarenja zajedničkog strateškog cilja nije bila rijetkost da su zemlje saveznice preko noći postajale smrtni neprijatelji.

Savezničke snage bile su postrojbe država s kojima je Carstvo Maurya sklapalo vojne saveze. Obično se radilo o suradnji iz krajnje nužde ili zbog lakšeg ostvarivanja potpuno komplementarnih strateških interesa

Marinko OGOREC

Struktura i ustroj oružanih snaga pojedinih zemalja nije se mijenjala u skladu s eventualnim potrebama savezništva, čak i u situaciji kada je napravljen iskorak prema integraciji stranih postrojbi u sastav vlastitih oružanih snaga. U skladu s tim, savezničke postrojbe nisu niti mogle biti sastavni dio oružanih snaga Carstva Maurya.

NAJVEĆA ORUŽANA SILA

Fascinantan je podatak kako je stajaća vojska Carstva Maurya imala više od 700 000 vojnika i časnika, što je, čak i u slučaju pretjerivanja, svakako čini najvećom oružanom silom starog vijeka.

KAO U XX. STOLJEĆU

Vrlo je iznenađujući podatak da su u vojsci Carstva Maurya stvarane taktičke i operativne borbene skupine, što je obilježje suvremene vojne strategije koja se uobičajeno povezuje s XX. stoljećem. U vojsci je izvršena čak i određena stratifikacija taktičkih modula koji su vrlo lako mogli prerasti u viši organizacijski oblik borbene skupine. Konkretno, najmanju borbenu skupinu Patti činila su jedna bojna kola i ratni slon, koje je štitilo tri konjanička i pet pješaka. U borbenom postroju slon i bojna kola bili su u sredini, okruženi pješaštvom, dok se konjaništvo nalazilo ispred ili iza te skupine, ovisno o razvoju borbene situacije. Tri Pattija činile su višu borbenu skupinu Sena Mukha, a tri Sena Mukha stvorile su Gulmu. Ostale više borbene skupine bile su različitog sastava, ovisno o zadaći, a najveća borbena skupina bila je Aksauhini, otprilike 15 puta veća od Gulme.

Stajaća vojska Carstva imala je više od 700 000 vojnika i časnika, što je čini najvećom oružanom silom starog vijeka. Vojna služba se u kasti kshatriya prenosila s oca na sinove i bila potpuno profesionalna

Carstvo Maurya razvijalo se u sustavu velikih gradova opasanih bedemima sa složenim sustavom fortifikacija, međutim o njihovoj ratnoj mornarici ima vrlo malo podataka. Zbog toga kod brojnih vojnih analitičara i povjesničara postoji uvjerenje kako se radilo o relativno slabom dijelu vojske, namijenjenom samo za zaštitu luka. Chandraguptin je unuk Asoka Maurya još proširio Carstvo osvajanjem oblasti Kalīnga, međutim nakon njegove smrti započinje naglo slabljenje i raspad države zbog dinastijskih sukoba, te nekada moćno carstvo postaje plijen vanjskih osvajača. ■

Istodobno kad je iz "Saveznog sekretarijata za narodnu obranu", odnosno iz "Generalštaba oružanih snaga SFRJ (I uprava)", upućena zapovijed "komandama vojnih oblasti te RV i PVO o zadacima u provođenju odluke Predsjedništva SFRJ o rasformiranju svih oružanih sastava koji nisu u sastavu JNA", 11. siječnja 1991. "Komanda 5. vojne oblasti" dostavila je podređenim postrojbama informaciju Političke uprave SSNO-a o "neovlaštenom" osnivanju oružanih sastava u SFRJ izvan JNA te zapovijed Predsjedništva SFRJ od 9. siječnja 1991. u svezi s tom informacijom. "Informaciju" je trebalo "proraditi sa svim starešinama, a sa GL (građanskim licima, op. a.) na službi u JNA u potrebnom obimu", te o "svim reagovanjima starešina i drugih, u vezi sa informacijom odmah izvestiti ovu komandu". Informaciju je potpisao "pomoćnik načelnika odelenja za PR, potpukovnik Stjepan Husnjak".

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

POKUŠAJ UVODENJA STANJA U HRVATSKU

U SIJEĆNJU 1991. (II. DIO)

U nedavnom Intervjuu Savezni sekretar za narodnu odbranu (Veljko Kadjević, op. a.) posebno je istakao da se "najveća opasnost po integritet i bezbjednost zemlje nalazi u intenzivnoj izgradnji čisto nacionalnih armija. To se čini zloupotrebom Teritorijalne odbrane, Civilne zaštite, Narodne zaštite, službi i organa unutrašnjih poslova ili u formi dobrotvoračkih odreda i raznih ilegalnih grupa. Kome bi služile te vojske? Protiv koga bi bile pokrenute? One nas samo mogu survati u ambis bratoubilaštva. Ni jedna država na svijetu nema više armija. Jugoslavija ne smije i neće biti Liban". Upravo zato, savezni sekretar je jasno, odlučno i precizno izneo stav: „Biće razoružane sve oružane formacije, uspostavljene izvan jedinstvenih i Ustavom SFRJ definisanih oružanih snaga, a nosioci njihovog konstituisanja – odgovaraće po zakonu“.

U ovoj Informaciji ukazujemo na inicijative i mere koje je preduzimao SSNO s ciljem razoružavanja nezakonito formiranih oružanih sastava u SFRJ, na ustavan i zakonit način. Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, pored ostalog, pripremio je i Predsjedništvo SFRJ 11. decembra 1990. godine dostavio „Informaciju o neovlašćenom formiraju oružanih sastava u SFRJ“.

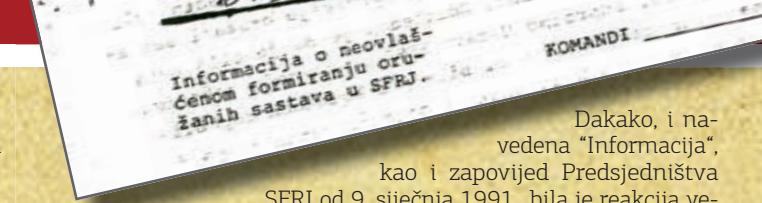
Predsjedništvo SFRJ, na sednici održanoj 9. januara 1991. godine, razmotriло je dostavljenu Informaciju i donelo Naredbu, koju vam dostavljamo u prilogu.

Ukazujemo na osnovne podatke i činjenice iz Informacije upućene Predsjedništvu SFRJ. Na više delova teritorije SFRJ se na nelegalan način vrši uvoz i nabavka naoružanja i neovlašćeno se formiraju oružani sastavi, van JNA i Teritorijalne odbrane. Očigledno je da je cilj svih takvih aktivnosti da se, suprotno Ustavu SFRJ i saveznim zakonima, stvore paravojne organizacije koje bi bile pod komandom republičkih organa, odnosno pojedinih stranaka i organizovanih grupa.* [*Informacija se odnosi samo na pojave nelegalnog naoružavanja izvan TO i organa unutrašnjih poslova. Pojave protuzakonitog stvaranja republičkih vojski od organa unutrašnjih poslova i TO ne razmatraju se u ovoj Informaciji.]

I

Prema raspoloživim podacima i saznanjima, u Hrvatskoj se intenzivno radi na stvaranju vlastite oružane sile radi nasilnog ugrožavanja Ustavom utvrđenog uredjenja SFRJ. S tim ciljem je organizovana i realizuje se ilegalna nabavka velikih količina naoruža-

nja i municije. Prema proverenim podacima, na teritoriju Hrvatske se, protivno zakonima kojima su regulisani promet naoružanja, vojne opreme i carinski postupak, intenzivno uvozi naoružanje i municija. Tako je, na primer, u poslednja dva meseca ušlo deset šlepera RO „Čazmatrans“ koji su prevozili naoružanje i municiju iz vojnih skladišta u Madjarskoj. Nabavka ovog oružja i municije vršena je preko Radne organizacije za spoljnu trgovinu „Astra“ iz Zagreba. Na ilegalnoj nabavci ovog naoružanja i municije u inostranstvu i njihovom doturu u zemlju, neposredno su se angažovali članovi Vlade Hrvatske (ministri za odbranu, unutrašnje i spoljne poslove) i njihovi organi. Pri tome je obezbedjivana specijalna zaštita i oružana pratinja od prelaska državne granice do istovarnih mesta (skladišta „Sv. Nedjelja“ kod Samobora, „Mostine“ kod Splita i dr.). Oružje je ilegalno uvoženo i na druge načine i iz drugih zemalja. Ilegalnim uvozom iz inostranstva u Hrvatsku je dopremljeno više desetina hiljada potpuno novih automatskih pušaka tipa „kalašnjikov“ i drugog oružja, kao i više miliona bojevih metaka. Pored ovoga, u Hrvatskoj se vode pregovori sa pojedinim stranim izvoznicima naoružanja radi nabavke protivoklopog, protivavionskog i drugih vrsta naoružanja.

KOMANDI

Dakako, i na-

vedena "Informacija",

kao i zapovijed Predsjedništva

SFRJ od 9. siječnja 1991., bila je reakcija velikosrpskih snaga u Predsjedništvu SFRJ i vrhu JNA na promjene u hrvatskoj policiji i jačanje hrvatskih Oružanih snaga te pokušaj pritiska na hrvatsko vodstvo da obustavi jačanje policijskih snaga u Hrvatskoj, iako se ono provodilo u skladu s važećim saveznim i republičkim zakonima. Kao i u mnogim drugim dokumentima srpske strane, i u ovoj "Informaciji" navode se brojke koje se čine preuvečljene, primjerice – da je do tada u Hrvatsku uvezeno "više desetina hiljada potpuno novih automatskih pušaka tipa 'kalašnjikov' i drugog oružja" ili da je "naoružano na desetine hiljada lica":

Ovako nabavljeno naoružanje i municija tajno je distribuirano po teritoriji republike i podeljeno isključivo licima hrvatske nacionalnosti koja su provereni aktivisti HDZ. Na ovome su se angažovali organi Ministarstva odbrane i pojedini članovi mesnih odbora HDZ, a obezbeđenje su vršili pripadnici specijalnih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova. Samo na ovaj način je naoružano na desetine hiljada lica kojima je podeljeno i po 150 bojevih metaka.

nad njihovim ženama i decom, sve do likvidacije. Za izvršenje ovih zadataka već su formirani diverzantsko-teroristički sastavi u okviru kojih su i grupe za tzv. „tihu likvidaciju“. Egzekutori, na osnovu sačinjenih „crnih lista“, izvršili su izviđanje stanova vojnih lica i znaju koga treba da likvidiraju.

Planiraju se mere za sprečavanje izlaska jedinica iz kasarni postavljanjem različitih barikada i prepreka,

VANREDNOG

Svi do sada raspoloživi podaci ukazuju da je odgovarajućom spregom organa vlasti i rukovodećih aktivista HDZ, unutar te političke partije koja je registrovana za legalnu političku delatnost i nalazi se na vlasti, stvorena i naoružana ilegalna, paravojna organizacija na čitavom prostoru Hrvatske.* [*Osnovni kriteriji pri izboru lica kojima se ova organizacija popunjava su: nacionalna pripadnost (hrvatska); hrvatsko državotvorno usmerenje i negiranje Jugoslavije; provjera na izvršenju zadataka desnog političkog usmerenja i spremnost na bespogovorno izvršenje naredjenja. U tom smislu polaze se i zakletva.] Razradjeni su kompleksni planovi za upotrebu navedenih naoružanih sastava protiv jedinica i ustanova JNA, po garnizonima na teritoriji Hrvatske. Organizovana je neprekidna opservacija jedinica, objekata i aktivnosti u garnizonima JNA, prikupljaju se adrese stanovanja i prave spiskovi starešina JNA, procenjuje njihova politička opredeljenost i razradjuju mere za likvidaciju pojedinih odgovornih starešina radi obezgavljanja jedinica i sprečavanja njihove upotrebe. Planiraju se likvidacija starešina koji se na znak uzbune pozivaju u jedinice i vojnih kurira – pozivara. Radi zastrašivanja planiraju se i razne mere odmazde

pa čak i mitraljeskih gnezda kod vojnih objekata. Razradjene su i mere za isključivanje struje i vode, prekid telefonskih veza i preotimanje relejnih čvorista, radi dezorganizovanja sistema rukovodjenja i komandovanja.

Aktivno se radi i na razbijanju jedinica JNA iznutra. U tom cilju se i vrbuju pojedine starešine za saradnju sa vojnim sastavima HDZ i postavljaju im se zadaci obaveštajnog i subverzivnog karaktera. Navedene aktivnosti intenzivno se sprovode već više meseci.

Na osnovu načina organizovanja, planiranih ciljeva i oblika dejstava nesporno proizlazi da se radi o terorističkoj stranačkoj paravojnoj organizaciji, čije postojanje je u suprotnosti ne samo sa Ustavom i zakonima SFRJ, već i sa međunarodnim konvencijama i aktima koje priznaje SFRJ.

Bez obzira što se ove mere i aktivnosti HDZ sprovode tajno zbog njihove masovnosti one nisu ostale nezapužene, naročito u nacionalno mešovitim sredinama. Srpsko stanovništvo na ovo žestoko reaguje, a deo se i ilegalno naoružava, sačinjava spiskove aktivnih i naoružanih članova ilegalnih grupa HDZ i preduzima druge protivmere, što sve povećava mogućnost direktnih međunarodnih oružanih sukoba.

IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA

TIGROVI I TAM

TAM je slovenska tvornica kamiona i autobusa sa sjedištem u Mariboru. Utemeljena je 31. prosinca 1946. pod imenom "Tovarna Avtomobilov Maribor" (Tvornica automobila Maribor). Prvi model kamiona koji je nosio ime "TAM Pionir" napravljen je po licenciji čehoslovačke marke "Praga". Proizvodio se do 1962. i napravljeno ih je 1700. Vozila i motore po licenciji njemačke tvrtke Magirus-Deutz počinju proizvoditi 1958. Od 1961. preimenovana je u "Tovarna Avtomobilov in Motorjev Maribor" (Tvornica automobila i motora Maribor). TAM je bio vodeći proizvođač civilnih i vojnih kamiona u bivšoj SFRJ, a 1986. godine bilo je 200 000 proizvedenih vozila. Tvornica je restrukturirana 1996. i podijeljena u više poduzeća. Od 2001. nosi novo ime: "Tovarna Vozil Maribor" (Tvornica vozila Maribor) koja danas

nastavlja tradiciju proizvodnje gospodarskih vozila u Mariboru, po licenciji MAN-a.

TAM-om 125 T 10, koji je u posjedu Vojnog muzeja, koristila se 1. gardijska brigada Tigrovi na početku Domovinskog rata, za prijevoz ljudstva, materijalno-tehničkih sredstava i streljiva. Obujam motora vozila je 7893 cm^3 , pogon mu je na sva četiri kotača. U početku rata upotrebljavano je na području istočne Slavonije a poslije na Južnom bojištu. Ista vozila služila su kao cisterne u bivšoj vojsci i kao vatrogasne cisterne u vatrogasnim postrojbama. Na vratima kamiona nalazi se znak Tigrova. Vozilo je sačuvano u izvornom stanju, a u zbirku Vojnog muzeja uvršteno je 1999.

Dinko ČUTURA

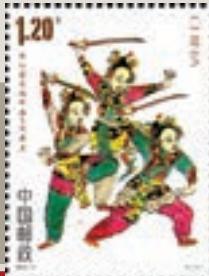
U početku rata vozilo je upotrebljavano na području istočne Slavonije a poslije na Južnom bojištu

TAM je svoja vozila označavao na sljedeći način:

Primjer: 125 T 10

- Prvi broj **125** označava snagu motora u konjskim snagama
- Slovo **T** označava slovensku riječ "Tovornjak" odnosno kamion
- Drugi broj **10** označava ukupnu dopuštenu masu u tonama

600. obljetnica
žrtava u bitki kod
Grundwala, na litav-
koj poštanskoj marki
iz 2010.

Kineski branitelji
grada Zhuxian iz
IV. stoljeća prije
Krista na kineskoj
poštanskoj marki iz
2008. godine

FILATELIJA

MARKE - SVJEDOCI POVIJEŠTI

**VIJEST O PROGLAŠENJU SAMOSTALNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE POSLANA JE SVIJETU
I PRVOM PRIGODNOM POŠTANSKOM MARKOM RH "PROGLAŠENJE NEOVISNOSTI
REPUBLIKE HRVATSKE 08. 10. 1991."**

Ivo Aščić

Otkriće papira kao najsavršenijeg materijala za pisanje u Kini u II. stoljeću (u Europi se tek koristi od XII. stoljeća zbog kineske tajnosti proizvodnje), dodatno je potaknulo dopisivanje. Sa sigurnošću se zna da je takva komunikacija bila namijenjena samo za pripadnike bogatih i povlaštenih staleža koji su imali i nalazili vremena za pisanje dugačkih pisama i strpljenja za čekanje pisanog odgovora. Bila su to uglav-

**S obzirom na to da su
glasničke službe bile
najčešće u funkciji
kraljeva, ubojstva glas-
nika nisu se toleri-
rала па je zbog toga vrlo
često nastajao ratni
sukob između država**

nom rukom pisana pisma kojima se izravno obraćalo uglavnom jednoj osobi, nedodirljiva za trećeg, u kojima se često obraćao um umu a srce srcu. Jedno od prvih sačuvanih pisama važno za Hrvate jest ono pape Ivana XVII. od 7. lipnja 879. godine hrvatskom knezu Branimiru a nešto poslije i pismo upućeno svećenicima i cijelom hrvatskom narodu. I osvajanja novih teritorija bio je razlog većoj potrebi za dopisivanjem, bilo da je riječ o uspješnom funkcioniranju vlasti i vojske ili trgovačkim, kulturnim, sentimentalnim ili drugim razlozima.

PROGLAŠENJE SAMOSTALNOSTI

Vijest o proglašenju samostalnosti Republike Hrvatske poslana je svijetu i prvom prigodnom poštanskom markom RH "Proglašenje neovisnosti Republike Hrvatske 08. 10. 1991." Marka je puštena u promet 1991. godine, u mjesecu kada se diljem svijeta čestita Božić i Nova godina.

Kakav je to bio osjećaj, u ono vrijeme, primiti čestitku s "ukrašenom"

**Prva prigodna poštanska
marka RH "Proglašenje neo-
visnosti Republike Hrvatske
08. 10. 1991."**

šahovnicom, posebice na prvim crtama obrane Hrvatske, u brojnim prognaničkim naseljima u Hrvatskoj ili u izbjegličkim obiteljima u inozemstvu!

Autor marke akademski slikar Zdravko Tišljar je na marki prikazao zlatnu knjigu hrvatske neovisnosti u kojoj se stranice hrvatskog identiteta odražavaju i umnožavaju jedna u drugoj.

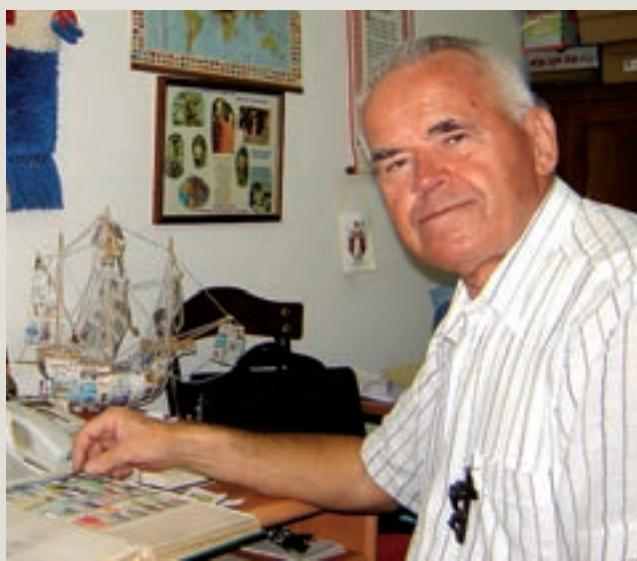
Marka je tiskana u nakladi većoj od pet milijuna, u arcima od 25 komada. Uz marku je izdan i FDC (Omotnica prvog dana) sa zlatnim

žigom, list prvog dana, te prigodni album. Naknadno su tiskane nezupčane marke i FDC-i sa zlatnim žigom za opremu spomen-albuma.

MARKE U FUNKCIJI HUMANOSTI

Kraljevski hobi, kako još nazivaju filateliju, na neobičan je način iskoristio brat Stjepan Dilber, iz Hrvatske provincije Družbe Isusove.

U četrdeset i pet godina, koliko se bavi filatelijom, samo od prodaje poštanskih maraka, osigurao je izgradnju triju crkava ali i pomogao u prikupljanju hrane i školovanju najsiromašnije djece u Africi. ■

Poznati filatelist, brat Stjepan Dilber, D.I., primio je u 2011. godini posebno
priznanje predsjednika RH Ivo Josipovića, Ponos Hrvatske.

UNOŠENJE ZASTAVE POSTROJBE PRED POSTROJENE PRIPADNIKE UVIJEK JE POSEBNO SVEČAN ČIN, A ZASTAVA SE POZDRAVLJA SA SVIM VOJNIM POČASTIMA. TIME SE ODAJE PRIZNANJE SVEMU ONOME ŠTO ONA PREDSTAVLJA, A OSOBITO ONIMA KOJI SU POD NJOM ČASNO SLUŽILI I ZA NJU DALI ŽIVOT

POSVEĆENI PREDMETI MEĐU VOJNICIMA

Željko HEIMER

Zastave postrojbi često su kroz povijest zadobivale posvećeno značenje. Rimski veksioloidi (zastavama slični predmeti) – standardi, često ukrašeni carskim likom, kao simboli rimskih legija bili su svojevrsna prijenosna božanstva. Sakralna obilježja predmeta koji ima posebnu vrijednost koja premašuje njegovu fizičku bit zadržavaju vojne zastave i u srednjem vijeku i osobito tijekom Križarskih ratova. Svojevrsni ostatak takvog statusa vidi se i danas u običajima polaganja prisege pod zastavom ili pak držeći rub zastave tijekom takve prisege. Vojne zastave zadržavaju svoje osobito posvećeno mjesto na određeni način čak i u naglašeno sekulariziranim vojskama poput onih bivšeg komunističkog bloka. U mnogim se vojskama još i danas, zastave nakon njihove uporabe, polažu u lokalne crkve kao svojevrsne relikvije.

U razvoju zastava postrojbi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, nakon prvih zastava dodijeljenih na postrojavanju u Kranjčevićevu i drugog tipa koji se pojavljuje neposredno potom, kao treći tip izdvajaju se zastave koje se sastoje od pruga nacionalne trobojnica, kod kojih je na središnjem mjestu umjesto državnog grba prikazan kakav drugi znak vezan za postrojbu, bilo lokalni

grb ili znak postrojbe, često uz dodatne natpise oko njega. Takve se zastave temelje na dugoj tradiciji izrade zastava različitih građanskih i drugih udruga od prve pojave hrvatske trobojnica 1848. do danas. Budući da je ova tradicija duboko ukorijenjena u nacionalnu svijest, nije neobično da početkom Domovinskoga rata dio postrojbi izrađuje zastave na taj način.

ZASTAVA 108. BRIGADE HV "R" - SLAVONSKI BROD

Većina zastava tog tipa vrhunske su izrade, često rukom vezena uporabom bogate folklorne tradicije. Primjer takve zastave jest ona 108. brigade HV "R" - Slavonski Brod. Izrađena je 1991. godine od trobojnog svilen-

Budnost obrane hrvatske granice na Savi bila je i ključna zadaća 108. brigade. Demobilizirana je krajem 1992. godine, a mnogi njezini pripadnici sudjeluju u ustrojavanju novih pričuvnih brigada ili nastavljaju vojnu karijeru u gardijskim brigadama

Mobilizirana u slavonskobrodskom području, brigada je na zastavu stavila povijesni grb grada, koji potječe s početka XIX. stoljeća, a prikazuje čaplju – tradicionalni heraldički simbol budnosti, čest u simbolici Vojne krajine, kao simbol nadzora granice prema Turcima. U klasičnoj heraldici prikazuje se čaplja koja drži kamen, pa prema legendi ako slučajno zaspie, kamen će joj ispasti te će se ona odmah probudit. U grbu Slavonskog Broda kamen je zamijenjen rotulom – svitkom koji simbolizira gradska prava.

kastog platna. U sredini prednje strane trobojnice smješten je grb grada Slavonskog Broda – u plavom štitu ispred četiri svjetloplave valovite niti u dnu, na jednoj nozi stoji zlatna čaplja, u uzdignutoj nozi drži svitak, a u kljunu ribu. Oko čaplje je raspoređeno pet zlatnih šestokrakih zvijezda i polunmjeseč. Duž crvene pruge izvezeno je zlatnim "108. brigada HV", a u plavoj pruzi "Slavonski Brod" stiliziranim ukrasnim slovima. Na reversu (stražnjoj strani) grb grada izvezen je bliže kopiju, iznad i ispod njega je datum ustrojavanja jezgre postrojbe "28. 6. '91.", a na slobodnoj polovici u tri reda moto (bojni poklic) postrojbe "108. ide dalje". Svi natpisi i zlatni elementi grba izvezeni su kvalitetnim zlatotrezom, a grb je na obje strane obrubljen srebrenim vezom.

Zastavni rukav dobiven je posuvrćivanjem zastavnog polja, a s tri strane je opšivena zlatnim pozamantanijskim resama oko četiri cm dužine. Veličina zastave je 90×200 cm i nalazi se u zbirci zastava Glav ног stožera OSRH. ■

MULTIMEDIJA

GOOGLE DRIVE

- servis za online pohranu datoteka

Cloud servis kojim Google planira konkurirati Dropboxu, SkyDrive-u, iCloudu i sličnim servisima, korisnicima nudi pet gigabajta besplatnog prostora za pohranu podataka. Na adresi drive.google.com možete aktivirati svojih 5 GB besplatnog prostora tako što ćete se prijaviti svojim Google računom. Google Drive će se integrirati s vašim postojećim Google Docs dokumentima, a možete preuzeti i instalirati Google Drive aplikaciju na računalo te na svoj Android mobitel. Servis omogućuje otvaranje više od 30 vrsta datoteka nativno u pregledniku, uključujući i Adobe Photoshop, Illustrator i HD video. Oni kojima je potrebno više prostora mogu ga nadoplatiti. Disk je integriran u neke Googleove serije poput Googlea+ - fotografije pohranjene u disku mogu se direktno objaviti na Googleovoj društvenoj mreži, a uskoro će biti moguće attachirati dokumente u Gmail direktno iz diska.

Olimpijski smartphone

Samsung je predstavio svoju treću verziju Galaxy S linije koji ima 4.8 inčni Super AMOLED zaslon prekriven Gorilla Glassom 2 i rezolucije 1280 x 720 piksela. Ovaj model dolazi s brojnim naprednim opcijama, a Samsung je u njega ugradio i S Voice aplikaciju putem koje možete davati glasovne naredbe telefonu. Ova opcija omogućava pokretanje telefona "pozdravljanjem", potrebno je samo reći "Hi Galaxy" kako bi ga aktivirali iz mirovanja, bez potrebe za pritiskanjem tipki, a putem nje se može aktivirati kamera, fotografirati, stišavati i pojačavati ton i slično. Ovaj golemi mobitel ima 1.4GHz Exynos 4 Cortex -A9 quad-core čip, dolazi sa 1GB RAM-a i moguće je odabrati jedan model između 16, 32 ili 64GB interne memorije, no svi ovi modeli omogućuju i proširivanje memorije s microSD karticom do 64GB a na raspolažanju su i dvije boje uređaja (plava i bijela). Uredaj je napravljen od plastične slitine vrlo čvrste i uvjerljive izvedbe te sa 133 grama u dlanu djeluje nevjerojatno lagan. Na ovom modelu puno pozornosti je posvećeno kamери koja je 8 megapikselsna, dok je prednja od 1,9 megapiksela. Na prezentaciji Galaxy S3 istaknuli su i "pametna" softverska rješenja. Tako je među zanimljivijima Smart Stay, mobitel preko prednje kamere prati vaš pogled i sve dok gledate u ekran, ekran se neće automatski ugasiti nakon nekoliko sekundi, dok vi čitate neku knjigu ili dokument. Engadget piše kako je Samsung zajedno s Dropboxom odlučio korisnicima ponuditi besplatnih 50 GB za spremanje podataka "u oblaku". Smartphone radi na posljednjoj verziji Googleova Androida (Ice Cream Sandwich) te ima podršku za HSPA+ i 4G LTE. Galaxy S III, koji će biti i službeni smartphone nadolazećih Olimpijskih igara u Londonu, a na europskom bi se tržištu trebao pojavitи krajem svibnja.

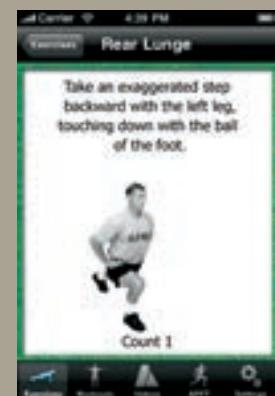
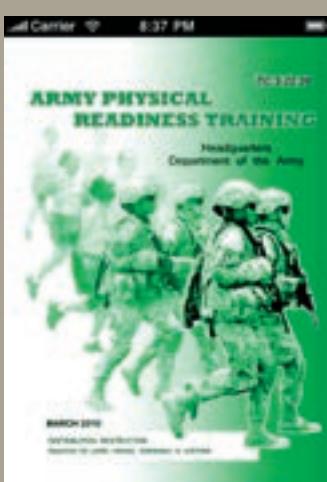

MOBILNE APLIKACIJE

Trener za tjelesnu spremu vojnika

Ova iPhone aplikacija rađena je prema priručniku američke vojske TC 3-22.20 (US Army Physical Readiness Trainer). Priručnik za fizički trening sadrži opis i planove vježbi za organiziranje fizičke spremnosti svakog vojnika. Aplikacija ima više od 180 "korak po korak" opisa pojedinih vježbi u grafičkom, a neki su i u videoformatu, tako da za svaku vježbu možete pogledati primjer pravilnog izvođenja. Aplikacija ima ukupno 34 videa kojima možete pristupiti i odabirnom Videos kartice na dnu zaslona.

Odabirom Workouts kartice imate na raspolažanju isplanirane vježbe po danima za četiri tjedna s objašnjnjem što se postiže odabranim treningom. Omogućeno je i pretraživanje vježbi u za to predviđenom polju na vrhu zaslona, kao i kartica s objašnjnjem i opisom pravilnog izvođenja provjere fizičke spremnosti. Aplikacija kao i spomenuti priručnik se temelje na prepostavci da je kvaliteta izvođenja pokreta jednako važna kao i podignuta težina, ponavljanja u izvedbi ili brzina trčanja.

Pripremio Mladen PALIĆ

Asusov multimedijalni stroj

Asusova G-serija namijenjena je ponajprije igračoj zajednici, ali se, zbog svojih performansi, nameće i kao odlični multimedijalni stroj. Nova generacija Intelovih 22nm procesora je 40% brža u odnosu na Sandy Bridge pri istoj voltaži, dok su pri sličnim brzinama mnogo štedljiviji. Kako bi osigurao vrhunske performanse u igrama, Asus se odlučio za Intelov četverojezgrenti procesor i7-3610QM Ivy Bridge, za grafiku je zadužen Nvidijin GeForce GTX 660M sa 2 GB GDDR5 videomemorije, a ugoden rad osigurava 12 GB DDR3 memorije, koja radi na 1,333 MHz. ASUS se pridružio trendu povećanja rezolucija u prijenosnim računalima, te su sada i 15.6 modeli dostupni u Full HD rezolucijama, a svi ekranii su antiglare s velikom horizontalnom vidljivošću. Kao opciju, kupac može birati između DVD ili Blu-ray pogona. Ljubitelje multimedije trebao bi zadovoljiti ugrađeni zvuk koji dolazi s TNX TruStudio certifikatom, a za bolji ugođaj u gledanju filmova ili slušanju glazbe zadužen je i ugrađeni subwoofer.

LG-evi IPS monitori

Najavom nove linije monitora serije IPS4, LG pokazuje da je vrijeme da *high end* monitori postanu dostupni i običnim korisnicima. "Lansiranjem cjenovno pristupačne serije IPS4, LG je učinio veliki korak na ulasku IPS monitora u svaku sobu", rekao je J.J. Lee, izvršni potpredsjednik i voditelj IT poslovnog odjela tvrtke LG Home Entertainment. Ove monitore karakteriziraju tzv. In-Plane Switching (IPS) paneli umjesto uobičajenih Twisted Nematic (TN) panela, čime su osigurani superiorna reprodukcija boja, izvanredna kvaliteta slike i nenadmašna vidljivost iz širokog kuta bez iskrivljivanja boja. Brojne funkcije jednostavne za uporabu čine LG-evu seriju IPS4 još privlačnijom. Dual Smart Solution jednim klikom miša podešava

uporabu drugog monitora te stvara dvostruku programsku traku i automatski optimiziran tzv. dual web split prikaz zaslona. Značajka Dual Screen podešava veličinu prozora i automatski dijeli zaslon za više stručni prikaz internetskih stranica, olakšavajući tako više zadaćnosti (multitasking) tijekom pregledavanja interneta. Iako trenutno nisu dostupni podaci o cijeni, veličini, specifikacijama ili brojevima modela, poznato je da se radi o 2D monitorima s IPS matricom. LG-eva serija IPS4 će u svibnju biti dostupna u Aziji, a potom stiže u Europu i Sjevernu Ameriku.

www.pakistanarmy.gov.pk

U mnogim se tekstovima, novostima i publikacijama često spominju oružane snage Pakistana. Za dublji uvid preporučujemo vam www.pakistanarmy.gov.pk, službenu stranicu kopnene vojske te velike i mnogoljudne zemlje. Koga zanimaju i druge dvije grane, može upisati www.paknavy.gov.pk za mornaricu ili www.paf.gov.pk za zrakoplovstvo. Sve tri stranice oduzet će vam dosta vremena jer ima zanimljivih podataka i fotografija, no prednost dajemo kopnenoj vojsci čije se web-predstavljanje čini najozbiljnijim. Njezina je galerija fotografija zanimljiva, a fotke su prilično velike. Slično je i s videogalerijom. Ono što bi se moglo zamjeriti jest nedostatak novih vijesti, no to je stvarno sitnica u odnosu na ostatak stranice.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

20. SVIBNJA 1927.

LETUVI PREKO ATLANTIKA

"Who connects by air New York and Paris, gets a reward of 25 thousand dollars" – it is known that he was the first to cross the Atlantic Ocean by air. Reimond Orteig 1926. year. Tom je primamljivom ponudom uzbukao duhove poznatih zračnih asova željnih dokazivanja ali i bogate novčane nagrade. Prvi je pokušaj preleta zrakoplovom preko Atlantika zabilježen 16. svibnja 1919. a do Ortegove ponude na pogibeljnu avanturu neuspješno se upustilo nekoliko desetaka mlađića, često sa smrtnim posljedicama. Nagrada je privukla i mladog pilota - poštara

13. svibnja 1717.

rođena Marija Terezija, austrijska carica

19. svibnja 1992.

počela ofenziva za oslobođenje južne Hrvatske

22. svibnja 1942.

strijeljan Rade Končar

23. svibnja 1990.

Hrvatskoj i Sloveniji oduzeto oružje Teritorijalne obrane

Charlesa Lindbergha koji je kućni proračun u to vrijeme dopunjavao opasnim akrobacijama na krilima zrakoplova. Lindbergh je našao sponzore za izgradnju lakog zrakoplova The Spirit of Louis i 20. svibnja 1927. ujutro krenuo na neizvjestan put preko Atlantika dobacivši nazočnima: "Osudjenik na smrt vas pozdravlja". Vozio je bez vjetrobrana a zbog naleta vjetra morao je čitavo vrijeme gledati sa strane. Praćen golemim zanimanjem svih medija, trideset i tri sata poslije izronio je iz mračka i sletio na pariški aerodrom Le Bourget. Stidljivi nasmijani mlađić

s američkog srednjeg Zapada zbog jedinstvenog je pothvata postao najpoznatiji čovjek na svijetu. Svojeg su idola Francuzi i Britanci obasuli svim mogućim počastima, a kad se vratio, samo u New Yorku ga je dočekalo čak četiri milijuna ljudi! Pet godina nakon Lindbergha, jedna je žena hрабro krenula na put preko oceana. Amelia Earhart iz Newfounlanda postavila je vremenski rekord jer je njezin let trajao 13 sati i 30 minuta. Groznica prekoatlantskih putovanja toga vremena danas se može mjeriti lansiranjem raketa u svemir. ■

VIŠE NEGO DOKAZIVATI, BOGA TREBAMO POKAZIVATI

Cjelokupni navještaj prvih kršćana bio je navještaj Isusova uskrsnuća. Ovo objašnjava njihovu radost, vredinu i blagoslovljeno siromaštvo prve Crkve: naime, tko iščekuje ne optereće se ni na koji način. Danas malo propovijedamo o Uskršnju/Uskršnje (izgubili smo i "uskršnji" smisao nedjelje) a iznad svega premašimo vjerujemo u Uskršnje. Kao posljedicu imamo široko i dugo iskustvo žalosti i straha, navezanosti na stvari i egoizam. To su simptomi nove nenadvladane poganske/neopaganizma, života još nepromišljenog u svjetlu Uskršnja. Možemo to bolje razumjeti pomoći jednog primjera. Kada je godine 107. Ignacije Antiohijski išao prema Rimu, kao zatvorenik i osuđenik zbog svoje vjere, napisao je jedno pismo, koje je i dandanas veličanstven dokument vjere: *Ništa mi neće koristiti draži svijeta niti kraljevstva ovoga vijeka. Bolje mi je umrijeti da se sjedinim s Isusom Kristom nego kraljevati svom zemljom. Tražim onoga koji je za nas umro. Onoga hroću koji je za nas uskršnuo. Nadolazi čas mojega rođenja. Oprostite mi, braće, ne kratite mi da zadobijem život, ne želite da ostanem u smrti. Pustite me da doprem do čistog svjetla. Tek kad stignem tamo, bit ću čovjek.* Na ovakav su način pisana svjedočanstva cijele prve generacije kršćana, koja je polazišna točka, ali i neprestani oslonac svakoj sljedećoj generaciji kršćana. Usporedimo li ova svjedočanstva s nekoliko razgovora s današnjim mlađima ili odraslima, primijetit ćemo kvalitativnu razliku.

Danas se primjećuje praznina, dosada, humor, osjećaj nezadovoljstva, omalovažavanje svega, uključujući i sam život. Nedostaje Kristovo Uskršnje kao ključ – istina koja će sve rasvijetliti i svemu dati smisao. Događaju ukazanja Uskršloga prethodilo je predstavljanje skupine apostola. Uskršna je večer, ali za apostole još uvijek nije Uskrš. Oni su u dvorani Posljednje večere gdje je uspomena na Isusa još uvijek svježa i živa, ali tužna. Apostoli su još uvijek zakočeni/zapriječeni strahom i razočarenjem: nisu povjerovali u novost za koju je Bog sposoban. Zamislite koliko li puta mi živimo ovako našu vjeru, štoviše tako dopuštamo da naša vjera umre! Ovaj tužni prizor je slika tolikih kršćana za koje Uskrš još nije ušao u njihovu dušu. Isus se ukazuje nenadano, najednom. Bio je to neočekivani posjet, za njih gotovo nepredvidiv: umjesto toga, On je tamo i govori im: "Mir vama!". Bog dolazi da bi nam donio mir (mir, hebr. shalom je punina želja i iščekivanja). Bog daruje mir! Danas se često govori o miru, štoviše, brblja se o miru, no mir dolazi od Boga, on je plod susreta s Bogom. Ljudi, bez Boga, neće nikada izgraditi mir. Danas se vrlo često i lako gubi mir. Vežemo ga uz krhke i lomljive motive i nestalne i nesigurne situacije: samo Bog je vjeran i kada mir ima Boga za glavni motiv, ne može se više izgubiti; ali kada se mir ne oslanja na Boga, vrlo ga je lako izgubiti. Odlučnih riječi Uskršloga: *Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.* (Iv 20, 21). Mi bismo možda rekli: kako, Gospodine! Mi na tvome

mjestu? Pretjeruješ, riskiraš! Mi smo grešni! Ali, mi smo te zanijekali, pobegli, a Petar, tvoj Petar Te se tri puta posramio. Znam to. Nije važno. Otac je poslao mene, a ja šaljem vas! Ali, mi smo sebični, škrti i zli... možemo dodati sve grijeha Crkve. Koji je odgovor? *Ja šaljem vas. Vaše je vrijeme, vrijeme Crkve. Ne boj te se!* Ja sam pobijedio svijet! Ostajemo ganuti ovim Kristovim povjerenjem dok se istodobno javlja strah i zaprepaštenje da je ovo Kristovo povjerenje i odgovornost za koju ćemo polagati račun: kome je više dano, od njega će se i više tražiti! I nastavlja Isus: *Primiti Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehu, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im.* On je znao kome je ostavljao u baštinu Evangelje, dobro je znao u čije je ruke povjerio Božje djelo: u ruke grešnika! Evo zašto kaže: *Otpustite grijehu!* Znao je da ćemo grijeshiti, da ćemo sumnjati, da ćemo izdati, i da ćemo Ga se čak i sramiti... Znao je sve, jer Bog dobro poznaje što je u srcu čovječjem. Ovom je zapovijedi (*Otpustite/Oprostite*) naglašeno lice Crkve u hodu: Crkva ovdje dolje/na zemlji nikada neće biti zajednica savršenih, neće nikada biti obitelj sastavljenja od samih svetaca, već će biti mjesto oprštanja: kuća oprštanja. Evo, dakle, znaka koji otkriva uskršli Krist koji je prisutan među nama: to je ljubav do herojskog oprštanja. *Svaki koji ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga.* (1 Iv 4, 7): a oproštenje je prvi plod milosrdne ljubavi, znak prisutnosti milosrdnoga Boga u nama i među nama. ■

Tiskana i audio-videoizdanja MORH-a odsad možete kupiti po pristupačnim cijenama u trgovini vojnom opremom "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu

Knjige

Pozdrav iz Chagcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice

Fotomonografije

Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika – s ponosom u budućnost

DVD

Hrvatska kopnena vojska
20 godina Tigrova
Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Krila oluje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
Čuvari svjetskog mira
Oluja - 5 minuta za sjećanje
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

CD

Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

